

[Tang Sørensen]

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedrede vilkår for landbruget.

(Beslutningsforslag nr. B 36).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget.

Svend Heiselberg (V):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om begrænsning af sikkerhedskurser.

(Beslutningsforslag nr. B 38).

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, som ledsager det.

Svend Heiselberg (V):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af hviletidsbestemmelserne.

(Beslutningsforslag nr. B 39).

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, som ledsager det.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Fortsættelse af tredje behandling af:

Forslag til finanslov for finansåret 1982.

(Lovforslag nr. L 1. Fremsat 12/1 82. Første behandling 14/1 82. Betænkning 20/1 82. Anden behandling 26/1 82. Tillægsbetænkning 12/2 82. Foregående del af tredje behandling (forhandling og afstemning om ændringsforslagene) 23/2 82).

Lovforslaget som helhed sattes til forhandling.

Forhandling

Camre (S):

Finanslovforslaget ligger nu klar til endelig vedtagelse. Det er et budget med drifts-, anlægs- og udlånsudgifter på 167,1 mia kr. mod 139,2 mia kr. i budgettet for 1981. Det er altså en udvidelse på 28 mia kr. i løbende priser svarende til 20 pct. Hvis vi regner pris-

og lønstigning til omkring halvdelen, er der tale om en realvækst på en halv snes procent.

Den fordeler sig eksempelvis med ca. 4 pct.s stigning i faste priser på indenrigsministeriets, op mod 30 pct. på trafikministeriets, 6 pct. på undervisningsministeriets, 5 pct. på kulturministeriets og 15 pct. på arbejdsministeriets område.

Der er altså tale om, at der fortsat føres en ekspansiv, aktivitetsskabende finanspolitik med det formål at afbøde virkningerne af den økonomiske lavkonjunktur i verden uden om os.

Danmark er som et lille land med en meget stor udenrigshandel dybt afhængigt af udviklingen i verden uden om os, og vi kan kun i meget begrænset omfang indrette os uden hensyntagen til den verden, der omgiver os. Men den stadige stigning i ledigheden i hele den industrialiserede verden har vi derfor ikke kunnet frigøre os for virkningerne af.

Årsagerne til ledigheden er både de førende landes, altså USAs og Englands, konservative højrente- og nedskæringspolitik, udviklingen i det internationale bytteforhold, som går os imod, og den stadig hårdere konkurrence på en række traditionelle industriområder, påført os af de nytilkomne industrialisationer i den tredje verden og lande som Japan m.fl.

Den virkning, som disse negative størrelser har haft, har været voksende over de seneste år og har dermed mere end opvejet de positive virkninger af vores beskæftigelsesfremmende politik, og det skal naturligvis i denne forbindelse heller ikke overses, at tilgangen til det danske arbejdsmarked har været ganske overordentlig stærk i disse år. Der er ikke tale om, at færre mennesker er beskæftigede end i 1972-73, da vi havde den fulde beskæftigelse, men tilgangen af arbejdskraft har altså været stærkere end det, vi under den givne økonomiske konjunktur har været i stand til at skabe arbejdspladser til. Derfor står vi i dag med en ulykkeligt stor ledighed, ikke mindst blandt de unge, og det er naturligt, at denne situation bevirker, at socialdemokratiet må prioritere kampen mod ledigheden højest.

Vi har for få uger siden haft en åbningsdebat, hvorunder vi nøje har redegjort for vort økonomiske handlingsprogram. I et udførligt

[Camre]

notat, som er optrykt som bilag til dette finanslovsforslag, har finansministeren redegjort for, hvorledes handlingsprogrammet vil blive realiseret i løbet af de nærmeste uger og måneder gennem lovforslag og gennem aktstykker.

Det finanslovsforslag, vi i dag behandler, har på grund af det tidsmæssige forløb ikke kunnet nå at få alle de nye elementer indarbejdet, men finansloven 1982 er et led i en fortsættelse af socialdemokratiets økonomiske politik og som sådant et vigtigt led i krisebekæmpelsen.

Sent fredag eftermiddag blev regeringen bekendt med, at den belgiske regering i weekenden ville søge tilslutning til en devaluering af den belgiske franc med 12 pct. Dette ønske måtte vi forvente at landene i EMS-samarbejdet i vidt omfang måtte imødekomme, og derfor måtte vi forudse ganske betydelig europæisk valutauro, som også ville blive mærkbar for os ved en spekulation imod kronen. Derfor anmeldte Danmark straks et ønske om en 7 pct.s kronenedskrivning, og det var naturligt, at regeringen straks påbegyndte forberedelser til at gennemføre en følgelovgivning, som kunne sikre, at vi ikke mistede devalueringens fordele for Danmark.

Forhandlingerne i EMS-samarbejdet viste, at den internationale vurdering af Danmarks økonomiske situation var så positiv, at man ikke ville imødekomme vores ønske, og som bekendt endte forhandlingerne med en 3 pct.s kronekursnedskrivning og en 8½ pct.s nedskrivning af den belgiske franc.

Hermed er der for Danmark opnået nogle mere moderate konkurrenceevneforbedringer, men der er ikke grundlag for af den grund at gennemføre en særlig følgelovgivning, og det er derfor ikke socialdemokratiets plan at iværksætte en sådan.

Det er klart, at nogle mennesker i denne situation spørger, om det er rimeligt, at vi deltager i et valutapolitisk samarbejde, som betyder, at vi ikke har fuld handlefrihed med hensyn til vores valutapolitik. Hertil er at sige, at international valutauro for et land af vores størrelse med en så stor udenrigshandel – vi har en eksport på omkring 26–27 pct. af bruttonationalproduktet – for os er overordentlig farlig. En sådan uro, altså omfattende kurssvingninger på de europæiske valutaer, skaber usikkerhed i udenrigshandelen og

rammer altså direkte vores beskæftigelse. Derfor har vi fordele af den stabilitet, som EMS-samarbejdet betyder, og prisen for disse fordele er en mindsket handlefrihed.

Situationen er altså alt i alt efter 3 pct.s devalueringen, at vi har opnået nogle konkurrencemæssige fordele, og i den nærmeste tid må vi koncentrere vore bestræbelser om at gennemføre det øvrige økonomiske handlingsprogram, som folketinget er velbekendt med.

Det skal understreges, at dette handlingsprogram, som er en sammenhængende helhed af uddannelsesforanstaltninger, beskæftigelsesinitiativer, finanspolitiske lempelser og pengepolitiske strukturændringer, også klart siger, at det er afgørende for den positive beskæftigelsesudvikling, at der opnås en konkurrenceevneforbedring for dansk økonomi som helhed.

Vi kunne ønske os en større forståelse for nødvendigheden heraf, og det er et uundværligt led i handlingsprogrammet. De pengepolitiske og finanspolitiske midler er anvendt så langt og så stærkt, som det overhovedet er muligt, og jeg må ligesom under debatten i går sige: den vej er ikke med gunstig virkning for beskæftigelsen farbar længere frem end det, der ligger i socialdemokratiets handlingsprogram.

Det kan undre, at SF, der så stærkt understreger sine krav om, at de offentlige udgifter øges ud over det, som socialdemokratiets handlingsprogram indeholder, ikke nævner, at en sådan øgning enten nødvendiggør en forøget skatteudskrivning eller en yderligere statslig låntagning, som har fordelingspolitiske virkninger, der ikke er acceptable for os og næppe heller er det for SF.

Den fortsat meget stærke vækst i de offentlige udgifter er ikke ubetinget et gode, som nogen synes at mene. Vi må rejse spørgsmål om strukturen i den offentlige udgiftspolitik, som på nogle områder er kendetegnet ved, at der sker niveauførøgelser, niveauløft, som ikke umiddelbart kommer befolkningen til gode i form af højere offentlige ydelser eller bedre offentlige service.

Også på grund af de offentlige udgifters indflydelse på det samlede ressourceforbrug i samfundet set i forhold til samfundets produktion er det nødvendigt, at vi foretager nøje analyser og overvejelser over de kommende års udvikling.

[Camre]

I den politiske debat, der har været siden i søndags, har der fra en række partier lydt krav om snarest at gennemføre vidtgående indkomstpolitiske indgreb, indgreb af en art, som vi ville have fundet rimelig i forbindelse med en større devaluering.

Vi kan ikke for stærkt understrege, at der med 300.000 ledige er behov for at nå vort handlingsprogramms mål for konkurrenceevneforbedring, men det er ikke acceptabelt for os at gennemføre en ensidig indkomstbegrænsende politik vendt mod lønmodtagerne. Der skal være balance i tingene, og jeg kan her henvise til statsministerens påpegning af, at trepartsforhandlinger, altså forhandlinger mellem arbejdsmarkedets to parter og regeringen, kan være en vej til videre resultater, hvis arbejdsmarkedets parter i øvrigt er villige dertil.

Med disse bemærkninger skal jeg indstille til folketinget, at man stemmer for finanslovsforslaget, således som det nu foreligger. Det er et vigtigt led i den økonomiske politik, vi fører i disse år, og jeg håber, der vil være en betydelig tilslutning i denne sal til gennemførelse af lovforslaget.

Palle Simonsen (KF):

Det finanslovsforslag, som nu står foran sin vedtagelse, har udgifter på 167 mia kr. Når jeg starter med at nævne dette tal, er det for dernæst at understrege, at det, der er konsekvensen af denne kolossale udgiftspost, er, at vi når frem til, som prognosen siger på nuværende tidspunkt, et underskud på statsfinansierne på knap 48 mia kr. Det har der været talt meget om, men spørgsmålet er, om det har været taget tilstrækkelig alvorligt.

Jeg synes, der er grund til at pege på, at da vi for godt og vel et år siden skulle vedtage finanslovsforslaget for 1981, var der megen bekymring over et underskud på statsfinansierne på 21 mia kr. Nu siger vi 48, vi siger mere end dobbelt så meget som dengang, da vi vedtog finanslovsforslaget for 1981. Det tal, vi dengang opererede med, udviklede sig, som det fremgår af bemærkningerne til til lægsbevillingslovsforslaget, til 34,5 mia kr.; det holdt med andre ord ikke, og det gør det jo heller ikke denne gang.

Derfor er det store spørgsmål i forbindelse med finanslovdebatten: hvor vil vi i 1982 have med hensyn til underskud på statens

finanslov? Vi har fået prognosen fra januar måned, hvor vi ser, at der er tale om en overskridelse på ca. 30 pct., og jeg ved godt, finansministeren vil sige – det sagde han jo i går – at det kan vi naturligvis ikke bygge på, for der kan være nogle forskydninger månederne imellem, som gør dette tal usikkert.

Nu har vi jo mange gange fra regeringens side hørt, når vi har kritiseret dette voksende underskud, at der ikke er grund til bekymring. Selv om der kan være tale om forskydninger – for det kan der naturligvis – synes jeg også, det skal fastslås, at det er en stigning på mere end 30 pct., og det bygger trods alt på de skøn, som finansministeriet selv foretog i januar måned. Prognosen for månederne ligger jo ikke tilbage på det tidspunkt, hvor finanslovsforslaget blev fremsat, men er udarbejdet så sent som i januar måned. Derfor er det naturligvis meget alvorligt, og derfor må vi forudse, at dette underskud måske kan nærme sig en fordobling, inden vi er ude af dette år.

Finansministeren vil ved enhver given lejlighed være parat til at forklare, at vi ikke behøver at være så bekymrede endda. Det er klart, der er mange andre lande, som arbejder med store underskud på statens finanser, men det, der gør denne sag særlig alvorlig – og det håber jeg også finansministeren trods alt vil give os ret i – er, at der er tale om en så voldsom acceleration, som tilfældet er.

Der er vel to væsentlige årsager hertil. Den ene er, at udgifterne ekspanderer for voldsomt, og den anden er, at indtægterne ikke bliver så store som forudset. Især på afgiftsområdet må vi for en række afgifters vedkommende konstatere, at vi ikke får de samme indtægter, som vi egentlig havde forudset. Vi kan ikke presse citronen mere.

Hvad udgifterne angår, er det ikke alene et spørgsmål om mange nye tiltag, det er jo også resultatet af lønudviklingen, eksempelvis det, at der nu må budgetteres med fire dyrtidsportioner og ikke, som da forslaget blev fremsat, med tre dyrtidsportioner.

Det, vi også mangler på dette tidspunkt, er en klar opgørelse over, hvad nye love og nye beslutninger i de kommende måneder til løsning af beskæftigelsen vil komme op på. På mange måder er det finanslovsforslag, vi står med nu, et uvirkeligt finanslovsforslag; det er en ramme om de love, som er vedtaget, og det er en ramme om de udgifter, som skal

[Palle Simonsen]

afholdes, men det er ikke en ramme om en lang række nye projekter, som enten allerede ligger på folketingets bord, eller som vil blive præsenteret for folketinget i de kommende måneder efter den plan, som finansministeren har lagt frem. Det er også en af de ting, som kan bidrage til, at underskuddet bliver betydelig større end det, som finansministeren budgetterer med. Vi er altså, lad os kort og godt fastslå det, i en meget alvorlig situation på dette område.

Nu skal jeg ikke ligefrem drage sammenligninger mellem den nuværende statsminister og Chr. IV, men Chr. IV havde et motto, som han satte på de mange bygninger, han opførte. »R.F.P.« stod der på bygningerne, regna firmat pietas, der oversattes til »Fromhed styrker rigerne«, men i folkemunde blev det omdøbt til »Riget fattes penge«. Hvis den nuværende statsminister skulle vælge sig et motto, kunne det være »F.L.P.«, »For lånte penge«. Vi befinder os i en situation, hvor denne regering fortsætter sin ekspansion, hvad angår de forskellige udgiftsområder, med det resultat, at vi skal låne mere og mere, og det er naturligvis uacceptabelt.

Hvad mener regeringen så? Ja, vi har jo endnu en gang fået opremset de mange forskellige forslag, som regeringen har liggende på tegnebrættet. Vi fik i budgetdepartementets oversigt for januar en opregning under titlen: En forstærket indsats over for beskæftigelsen. Det er jo en god overskrift.

Forleden dag fik finansudvalget et notat, som igen opregnede de mange tiltag, og det bar overskriften: Flere varige pladser i produktionssektoren. Det er også en smuk målsætning.

Hvad er det så, der gemmer sig bag målsætningen? Ja, det er det, som vi har hørt under åbningsdebatten, som vi fik forud for valgets udskrivning: en række nye mere eller mindre tilfældige beskæftigelsesprojekter. Det er en finansieringsreform, det er jobskabesordninger, rentebeskatning, betalt frihed til uddannelse, arbejdstidsnedsættelser og tvungen overskudsdeling. Det er de samme ting, om hvilke vi igen må spørge: hvordan kan regeringen forestille sig at disse ting vil bidrage til at løse dette samfunds meget alvorlige økonomiske situation?

Det er sagt indtil trivialitet, at vi skal producere os ud af krisen, og det skal vi naturligvis. Vi er også nødsaget til at gennemføre

besparelser og yderligere besparelser – det skal jeg senere vende tilbage til – men lad os holde os til overskriften: Vi skal producere os ud af krisen. Regeringen har selv sagt det mange gange, til trods for at den ikke har fundet de rigtige midler frem.

En væsentlig forudsætning for, at vi kan producere os ud af krisen, er, at vi får en betydelig forbedring af erhvervslivets konkurrenceevne. Det har regeringen jo også meget klart erkendt. Det er aldrig blevet erkendt så klart som i weekenden.

Når man hører hr. Camres udlægning her i dag, kan man nok blive lidt overrasket. Nu skal den klodsede episode, som vi var vidne til, udlægges, som om man inden for valuta-samarbejdet mener, at den økonomiske situation i Danmark er så god, at vi faktisk ikke kan få lov til at devaluere det, vi ønsker. Det turde nok være en meget klar overdrivelse. Mon ikke vi i højere grad skal sige, at det, man siger til det danske samfund, er: I må selv forsøge at løse de problemer, I har – det er problemer, som kan løses internt, og det har I forpligtelse til at gøre?

Men hvad var det egentlig, der skete? Det var en meget interessant episode. Vi har jo fået forklaret meget præcist af finansministeren, at man fredag aften kl. 21.35 fik meddelelse om, at nu ville den belgiske regering devaluere et sted mellem 10 og 12 pct. Så kan man spørge, hvor afhængigt Danmark egentlig er af belgierfrancens udvikling. Er det noget, som spiller nogen særlig stor rolle for, hvordan vi klarer os på vore eksportmarkeder? Jeg tror det ikke, men regeringen har åbenbart tænkt, at her var en mulighed for nu at prøve at gøre et eller andet, og derfor tog man til Bruxelles og forhandlede om en devaluering i håb om, at Danmark kunne få lov til at devaluere 7 pct. Det, der gjorde denne sag særlig klodset, var unægtelig, at man forud for mødet indrykkede en annonce i Politiken, hvor man fortalte, at man ønskede at devaluere 7 pct. Så kommer man hjem med et resultat på 3 pct., og man kan sige, at hverken det ene eller det andet er lykkedes, men det er i hvert fald blevet demonstreret, at regeringens handlemåde ikke var særlig behændig.

Det, der står tilbage efter dette her, er imidlertid – og lad os uddrage det som det positive – at regeringen også har erkendt, at konkurrenceevnen ikke er tilstrækkelig god

[Palle Simonsen]

på nuværende tidspunkt, og at det er nødvendigt at foretage en forstærket indsats for en forbedring heraf. Vi er modstandere af, at en devaluering skal bruges til denne forbedring af konkurrenceevnen, for hvad er det, vi får ud af selv de 3 pct.s devaluering? Ja, vi får i hvert fald det ud af det, at vi nu skylder ca. 3,5 mia kr. mere til udlandet. For de virksomheder, som også låner til finansiering i udlandet, bliver der tale om større gæld, og vi vil være vidner til, at det giver anledning til en større inflation. Det er jo normalt det, der er konsekvensen af en devaluering, når den ikke bliver fulgt op af en tilstrækkelig skrap følgerlovgivning.

Derfor kan man sige, at vi ikke har fået noget som helst ud af dette her. Vi har højst fået en situation, som bevirker, at problemerne bliver endnu sværere for os at løse. Når vi så samtidig tager i betragtning, at den grønne krone heller ikke fulgte med, så landbruget ikke fik fordel ud af det, må man nok sige, at det er en ret elendig udgang på sagen.

Men det, som vi må spørge om efter dette, er: hvad vil regeringen nu gøre for at forbedre konkurrenceevnen? Jeg forstår på regeringen, at følgerlovgivning i forhold til 3 pct.s devalueringen bliver der ikke tale om, men hvad vil man så gøre i stedet for efter at have erkendt, at konkurrenceevnen ikke er tilstrækkelig god?

Der har været meget tale om indgreb over for lønningerne. Dertil vil jeg sige, at vi i en periode, hvor arbejdsmarkedet selv har indgået overenskomster og har en forpligtelse til at holde disse overenskomster, stadig væk må formode og håbe på, at det lykkes at holde indkomstudviklingen inden for en begrænset ramme. Vi har set tendenser, som peger i retning af det modsatte, men lad os håbe, at arbejdsmarkedets parter er i stand til at klare denne side af sagen.

Jeg tror, det er andre midler, vi skal have fat på, og vi har fra det konservative folkepartis side sammen med venstre, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti fremsat forslag til forbedring af forholdene både for byerhvervene og for landbruget, meget omfattende forslag, som virkelig har mulighed for at sætte skub i den private sektor.

Vi håber, det vil vise sig, at regeringen vil være positiv over for en forhandling og en gennemførelse af disse ting, for hvis ikke er-

hversvilivet får den saltvandsindsprøjtning, der her er lagt op til, vil der ikke blive basis for at nå frem til den produktion, der skal bringe os ud af krisen.

Men vi må også erkende, at når så omfattende erhvervspolitiske foranstaltninger skal sættes i gang, er det nødvendigt, at vi kommer videre med reduktionen af det offentlige udgifter. Vi skal i virkeligheden skabe baggrund for både de erhvervsfremmende tiltag og for at reducere underskuddet på statens finanser, og det kræver naturligvis nogle besparelser. Det havde vi en debat om i går i forbindelse med behandlingen af ændringsforslagene, og derfor skal jeg ikke gå langt ind i det, men blot sige, at det skuffer os meget, at regeringen ikke har været parat til at gå ind i en realistisk drøftelse.

Besparelser er jo ikke alene et spørgsmål om at se på de hellige køer – og det mener jeg vi skal – det er også et spørgsmål om at se på, hvordan den offentlige sektor er puslet op via cirkulærer på arbejdsmiljøområdet og på mange andre områder, hvor man i virkeligheden kunne gennemføre reduktioner af det offentlige udgifter, uden at den enkelte borger overhovedet mærker det, uden at serviceniveauet overhovedet bliver ændret. Den form for besparelser burde der under alle omstændigheder kunne samles et bredt flertal for i dette folketing. Men at lade stå til, som regeringen fortsat gør det, er ikke rimeligt.

Vi fik ikke tanken om et effektivt arbejdende udvalg igennem, og når vi ikke har fået det, er den næstbedste løsning at gå i gang i finansudvalget. Det er ikke nok bare at diskutere budgetoverslagstal, man må også se på, hvilke besparelser der kan gennemføres med virkning allerede fra det finansår, vi befinder os i på nuværende tidspunkt.

Den OECD-rapport, som vi fik for nylig, bekræfter jo mere end noget andet rigtigheden af de synspunkter, jeg her har lagt frem; man skulle næsten tro, at OECD havde kigget i KV-planen, men vi går ud fra, at det er deres egen saglige bedømmelse af den situation, som vi befinder os i i Danmark.

Det, man kan uddrage som konklusion, er, at den offentlige sektor beslægtet en alt for stor del af den samlede produktion. Man siger videre, at statens underskud er en bremse for en positiv økonomisk udvikling. Man siger, at investeringerne i erhvervslivet er alt for lave, der er fortsat behov for forbedring

[Palle Simonsen]

af konkurrenceevnen, og man siger videre, at inflationen er for høj. Ja, det er jo faktisk det, vi har sagt gang på gang, og som regeringen ikke vil lytte til.

Hvad er det så, OECD anbefaler? OECD anbefaler besparelser i den offentlige sektor, herunder især på arbejdsløshedsdagpengene og de sociale ydelser. Man anbefaler en generel forbedring af investeringsklimaet og en kraftig bremse på lønudviklingen. Ja men det er jo igen meget klare ord, som regeringen burde skrive sig bag øret; man skulle måske også have set, hvad der i OECD-rapporten står om devalueringer. Der står, at OECD advarer imod flere devalueringer af kronen, da dette sandsynligvis blot vil øge inflationen.

Den konklusion, som OECD har i sin rapport, er i virkeligheden i overensstemmelse med de forslag, som vi har til regeringen til løsning af problemerne. Man siger om de sociale tilskud – og det finder jeg er meget væsentligt – at de skal udformes på en sådan måde, at det kan betale sig at arbejde og betale sig at gøre en ekstra indsats for at forøge sin indkomst.

Lad mig til slut sige, at det, der præger udviklingen ud over de ting, jeg har været inde på med hensyn til udviklingen i statsfinansierne og behovet for at forbedre konkurrenceevnen, er, at skattetrykket for den enkelte borger føles alt for højt, således at der ikke bliver den lyst til udfoldelse, den lyst til at foretage sig noget, som skulle være naturligt, at man fra regeringens side gang på gang lægger gift for den private opsparring i samfundet og derfor ikke får den enkelte borger til at spare op i den udstrækning, som det var nødvendigt, også som et bidrag til løsning af vore økonomiske problemer, og at man alt i alt ikke giver erhvervslivet de muligheder for at fungere – ikke blot hvad angår økonomiske forbedringer, men også når det drejer sig om det psykologiske klima – som skal bidrage til, at investeringerne bliver forøget som baggrund for en forøget produktion og dermed flere arbejdspladser.

Vi skal altså efter vores opfattelse løse vores problemer ved at skabe større produktion i den private sektor og gennemføre nogle besparelser på de offentlige budgetter, og vi er parate til at gå ind i forhandlinger om dette, når målsætningen, en forbedring af konkurrenceevnen og etablering af flere arbejdspladser, er det overordnede.

Finanslovsforslaget er naturligvis et betydeligt element i den samlede økonomiske politik, men også kun et element. Finansloven består af en række rammebelagte udgifter og en række lovbundne udgifter. Det, der for os er det afgørende, er, at der bliver lavet om på en række love som baggrund for, at den målsætning, som her er ridset op, også bliver opfyldt.

Samfundet, den danske husholdning, kan ikke leve uden at have en finanslov, og selv om der er mange ting i dette finanslovsforslag, som vi ikke er glade for, stemmer vi alligevel også denne gang for det. Det gør vi, fordi en finanslov er nødvendig for opretholdelsen og videreførelsen af samfundets dagligdag, men begejstring er der ikke til stede.

Bertel Haarder (V):

Jeg ved, at finansministeren er bibelstærk, og derfor har jeg taget et skriftsted med til ham, som jeg synes passer efter weekendens begivenheder. Det er Romerbrevet, 7. kapitel, vers 18–20, hvori der står:

»Thi viljen har jeg vel, men at udføre det gode formår jeg ikke; thi det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke; men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg.«

Jeg kom uvilkårligt til at tænke på det i weekenden, hvor finansministeren jo så tydeligt sammen med statsministeren havde viljen til at gøre noget, men ikke formåede det og i stedet kom til at gøre ondt værre.

Regeringen afslørede, at den ved, den er gal med Danmarks økonomi. Den ville have gjort noget, men den kunne ikke komme igennem, for den havde ikke planlagt det ordentligt. Den kunne ikke overtale to af sine bedste venner fra Socialistisk Internationale.

Og hvad så? Det er det spørgsmål, vi må stille. Hvad vil regeringen gøre nu, efter at den har udråbt sin mistillid til den danske krone for alverden? Den ved, at erhvervsinvesteringerne er faldet katastrofalt, og at produktionsapparatet forældes, fordi investeringerne er for små. Den ved og har ofte erklæret ved skiftende finansministre, at alene flere private job kan skaffe den omsætning og beskæftigelse, som kan stoppe gabet mellem indtægter og udgifter. Jeg ved godt, at

[Bertel Haarder]

man måske kan skabe mere beskæftigelse på anden måde end ved øget produktion, men man kan ikke stoppe hullet i statskassen, uden at man vælger at øge produktionen og derigennem omsætningen og skatteindtægterne. Det er den eneste vej, og finansministeren klamrer sig jo også i alle redegørelserne til folketinget til, at vi skal producere os ud af vanskelighederne, og når vi gør det, kommer vi ud af underskuddet. Ja men når regeringen nu ikke kunne komme igennem med det, den ville i weekenden, og som havde til hensigt at øge produktionen, hvad vil den så? Underskuddet stiger jo.

Det, regeringen ville, kunne den ikke få lov til, og det, den kunne gøre, vil den ikke.

Hvad kunne den gøre? Ja, den kunne f.eks. gribe ind over for omkostningsspiralen uden devaluering. Det ville være jobsikring og reallønssikring på én gang. Regeringen ved det godt, men den kan ikke, for dyrtidsindgreb kræver nu engang teater. Det skal se ud, som om der kommer en nødvendighed til os udefra, først da kan den gode vilje sejre over de slemme vaner.

I virkeligheden er denne holdning til indgrebene fuldstændig irrationel, for indgreb bliver jo ikke mere behagelige af, at man begynder med at forringe reallønnen gennem en devaluering. Men sådan er det måske med det dårlige, man ikke vil, men gør alligevel.

Det er faktisk ligesom med ungdomsarbejdsløsheden, som regeringen jo klamrer sig til med besværgelser om, at problemet kun kan løses på lige bestemt den facon, regeringen har foreslået, dvs. med maksimale omkostninger uden indgreb over for de mekanismer og cirkulærer, der har medvirket til at gøre ungdomsarbejdsløsheden tre gange så stor som i vores nabolande.

Vi andre har ønsket en ændret politik for erhvervsuddannelserne – med fri bane for mesterlæren, mindre bureaukrati, mere praktiske løsninger, tilskud til førstegangspladser, genindførelse af forpraktik, en indsats mod dobbeltuddannelser, ændring af aflønning på beskæftigelsesprojekter og tilskud til småbørnsfamilier, hvis de tager unge i huset, osv. osv. Vi mener, at en sådan politik ganske gratis kan skaffe 10.000 flere pladser pr. år gang.

Men hvad gør undervisningsministeren? Hun spilder tiden med at oprette sundhedsfaglig EFG, tværfaglig EFG, EFG på jord-

brugsområdet samt overgang til EFG på en lang række andre områder – med stensikre udgifter på mange hundrede millioner kroner til følge, uden at der kommer én eneste ekstra plads ud af det, hvortil kommer, at et folketingsflertal gentagne gange, senest i går, har vist sin modvilje mod den udvikling.

Viljen er måske god nok som hos Paulus, men det, regeringen vil, det kan den ikke, det nytter ikke, og det, den kunne få gennemført, vil den ikke. Det er synd.

Sundhedssektoren er måske symbolsk. Her skal der, som jeg vist nævnte allerede i går, på rigshospitalet oprettes 93 nye lægestillinger for at opfylde arbejdsministerens elendige cirkulære om hviletidsbestemmelser, som er helt overflødige, men som regeringen altså har spildt tid på. De 56 af stillingerne skal behandles i morgen i finansudvalget. Hvad får patienterne ud af det? Intet. Og der er 45.000 ventepatienter og 10.000 ledige senge i Danmark. Mon ikke man kunne have brugt det ekstra personale til at mindske ventelisterne i stedet? Men sådan går det, når hensynet til producenterne og paragrafferne går forud for hensynet til forbrugerne. Den dårlige samvittighed lyser ud af den omstændighed, at indenrigsministeren nedsatte et ventelisteudvalg 4 dage efter, at vi begyndte at rode op i sagen med nogle spørgsmål.

Socialindkomsten er også symbolsk for tilstanden. Apparatet er vokset regeringen så meget over hovedet, at man nu må beskære ydelser, som har været hævdundne i årtier. Altså: dengang den offentlige sektor var lille bitte, havde man råd til at give folk disse ydelser, nu har vi pludselig ikke. Hvorfor ikke? Fordi jo flere hjælpere, der ansættes, jo mindre hjælp kan der udbetales, og jo mere man tager fra folk, jo flere hjælpere får de brug for. Det var for øvrigt også det, den tidligere socialminister på et tidspunkt holdt tale om, men som hun jo ikke fik tak for af sine partifæller.

Familiepolitikken er symbolsk. Hvis man kunne klare sig med den bemanding i daginstitutionerne, som Eva Gredal fastsatte – og som man klarer sig med i venstrekommuner – hvis man satsede mere på deltidsarbejde, fjernede hindringer for deltidsarbejde i overenskomsterne og satsede mere på halvdagsinstitutioner, kunne vi få råd til bedre småbørnstilskud; så kunne flere få råd til at gå på deltid efter frit valg, sådan som venstre

[Bertel Haarder]

har foreslået, og så kunne børnene blive hentet lidt tidligere og arbejdet på institutionerne blive aflastet, for det er som bekendt de sidste 4 timers ophold, der er belastende både for personalet og for børnene.

Uddannelsespolitikken er symbolsk. Pannuminstutittets femte etape skal med vold og magt bygges for flere hundrede millioner kroner, skønt man nu skal til at køre på halv kraft på både læge- og tandlægestudiet. De penge kunne ellers have været brugt til at forbedre uddannelsesstøtten og støtte forskningen, som man ikke behandler godt for tiden.

De frie skoler ville regeringen have beskåret, men der var et stort flertal, som i går fjernede den besparelse. Og samtidig med at regeringen altså ville have beskåret de frie skoler, planlægger den milliardudgifter til det, man kalder betalt frihed til uddannelse. Det vil koste lige så meget som hele folkeskolen, hvis man tager den model, som LO har lagt frem, og som regeringspartiets medlemmer åbent vedgår at man går ind for.

Hvad er betalt frihed til uddannelse? Jo, det er det at pålægge folk en ekstra uges ferie uden løn, altså på egen regning, og sige til dem: den uge må I ikke selv bestemme hvad I skal bruge til, det skal vi nok finde ud af, for da skal I gå til noget pædagogisk. Det er beslaglæggelse af folks ferie uden lønkompensation. Det er ubegribeligt, at et lønmodtagerparti kan lancere sådanne planer.

Nu går der rygter om, at underskuddet for januar er blevet 30 pct. større end forudset før jul. Finansministeren siger, at det har tekniske årsager, og at en weekend, der ligger omkring månedsskiftet, kan flytte nogle hundrede millioner kroner. Vel, det kan finansministeren have ret i, men han må undskyldte os, at vi faktisk mener, det er særdeles sandsynligt, at underskuddet for januar allerede nu viser sig at være vurderet 30 pct. for lavt.

Der er nemlig gået en historie forud for dette. I 1980 skulle underskuddet have været 11 mia kr.; det blev 18 mia kr. I 1981 skulle det have været 16 mia kr.; det blev næsten 35 mia kr. I år skulle det have været 39,9 mia kr. ifølge finanslovsforslaget; nu siger man 47,7 mia kr., men det er der jo ingen der tror på længere. De nye forslag, som regeringen har bebudet, og som den vil gennemføre bl.a. med SFs støtte, skal jo lægges oveni.

Den finanslov, vi vedtager, er den mest uærlige finanslov, der er vedtaget, fordi den slet ikke har alle de udgifter med, som regeringen har bebudet i det, den kalder sin beskæftigelsesplan. Lad os prøve at skære det ud i pap for den enkelte – inden for venstre er vi jo begyndt at tale mere direkte til den enkelte. En gennemsnitsborger, som tjener 150.000 kr., skulle sidste år have betalt 27.000 kr. mere i skat for 1981, hvis staten skulle have haft sine udgifter dækket ved tilsvarende indtægter. Spørgsmålet er: har borgeren de penge? Nej, det er netop symbolsk. Vi bruger penge, vi ikke har, men de skal alligevel betales tilbage med renter, høje renter. I år betaler den samme gennemsnitsborger, hvis finansloven da passer, 40.000 kr. for lidt i skat, vel at mærke hvis tallene fra før jul passer; det bliver sandsynligvis 50.000 kr. i stedet, og disse 50.000 kr. skal altså betales tilbage med renter, hvortil kommer renter og afdrag fra sidste år, som skal lægges oveni, så får vi nemlig bruttounderskuddet.

Så siger finansministeren og andre beroligende: ja men vi låner jo bare pengene hos hinanden, som samfund bliver vi ikke fattigere. Jo tak, det samme kan man jo sige om enhver skatteplyndring. Skatter er jo bare penge, vi betaler til hinanden, som om det betyder, at skattetrykket pludselig er blevet ligegyldigt. Er det ikke netop skattetrykket, der ødelægger hundredtusinder af givtige private arbejdspladser, som gør hæderlige mennesker til småforbrydere og forvrider de økonomiske dispositioner – til skade for ressourceudnyttelse og velfærd? Er der i virkeligheden ikke en voksende erkendelse af dette i socialdemokratiet, og er der ikke også en voksende erkendelse af, at skattesystemet ikke kan bære flere udgifter? Hvad vil man så gøre? Hvordan vil man kradse de penge ind?

Vi har i forvejen det problem, at næste generation af erhvervsaktive bliver ret lille, mens vi – altså de, der er jævnaldrende med mig, de store krigstidsårgange i 30-40erne – til gengæld bliver en masse gamle at føde på.

Hvis regeringen nu får held til at sende os endnu tidligere på pension og får de unge til at gå endnu længere i skole obligatorisk, først 12 og senere 13 år, som der står i U 90, så bliver jo de erhvervsaktive nødvendigvis et kuert mindretal af 25-55-årige, som stønner under et kvælende skattetryk. Det bliver et

[Bertel Haarder]

samfund, hvor den lille halvdel styrter rundt med tungen ud af halsen for at få børn, etablere sig og tjene ind til alderdommen på stadig kortere tid, mens den store halvdel skal have offentlig hjælp til at få tiden til at gå i efterlønsklubber og beskæftigelsesprojekter, som kan være meget gode, men som vi jo ikke kan leve af.

Man må sandelig indrømme, at socialdemokratiet har visioner, men hvilke visioner! Man kan ikke påstå, at der ikke er noget at vælge imellem i dansk politik. Vi er på vej ind i et lommepengesamfund, hvor staten tager både valgfriheden og pengene fra den enkelte, og spørgsmålet er, om vi overhovedet kan nå at undgå den situation. Det kan vi i hvert fald ikke med den politik, som regeringen desværre har flertal for.

Hvor langt vi allerede er ude, og hvor galt det er gået, ser man af OECDs tal i den seneste rapport, som siger, at for bare 8-9 år siden udgjorde de offentlige udgifter kun 40 pct. af bruttonationalproduktet, i dag er det over 60 pct., altså fra 40 pct. til 60 pct. i statsminister Anker Jørgensens statsministerperiode.

Finansministeren har flere gange talt om, at skattetrykket slet ikke stiger, det er nærmest faldet lidt i år, tror jeg han har sagt. Jo tak, det er da ingen kunst at sætte skatterne ned, når man bare bruger videre på kredit. Det, der er interessant, er udgiftstrykket. Hr. Palle Simonsen sagde ganske rigtigt, at den enkelte borger føler sig hårdt beskattet i dag, men borgeren skal bare yde, at vi betaler kunstigt lave skatter, 50.000 kr. mindre, end vi skulle pr. år – det gælder den gennemsnitsborger, jeg nævnte før – og at udgiftstrykket, der er det, som kommer til at smerte, er steget fra 40 til 60 pct., mens finansministeren har været finansminister.

I den samme periode er erhvervsinvesteringerne faldet med over en tredjedel. Vi er nummer sjok i hele OECD, når man tager arbejdsløsheden, betalingsbalancen, inflationen og den økonomiske vækst under ét. Vi påstår ikke, at det alt sammen er regeringens skyld, men den kunne jo gøre, hvad den kan. Den kunne gøre noget mere. Vi ønsker en mere ekspansiv politik, hvor den offentlige sektor frigør midler til en dynamisk politik for landbrug, industri og serviceerhverv for at få gang i det, som regeringen selv siger vi skal, nemlig arbejde os ud af krisen.

Regeringen har desværre i år fået flertal for alle sine ændringsforslag til finansloven. Vi fik ikke flertal for vores, skønt det var en udstrakt hånd, men sådan er venstre ofte blevet stemt ned. Hvis man ser på venstres ændringsforslag gennem de sidste mange år, vil man kunne forvise sig om, at statsfinanserne ville have set helt anderledes ud, hvis man havde fulgt vores råd. Vi har god grund til at være bagkloge, men bagklogskab gavner jo ingen, og da vi er så moderate, har vi hvert år taget udgangspunkt i situationen, ikke som den kunne have været, men som den er.

Og det gør vi også i dag. Vi stemte imod de indenlandske statslån, men vi stemmer for finansloven, ikke af lyst, heller ikke af vane, men fordi det huer os bedst. Vi godkender ikke finanspolitikken. Vi har sagt, hvad der bør gøres ved finanserne, og hvordan vi vil gå i gang med det. Vi freder ikke regeringen. Den skal jages på de områder, hvor den har godt af det, hele året. Den skal holdes til ilden. Vi har markeret vores krav om en ændret politik, så ingen kan misforstå det, men vi føler, at et nej til finansloven i dag ville være en virkningsløs demonstration. Vi ønsker resultater og ikke demonstrationer, og hvis vi stemte imod, kunne det gøre livet endnu sværere for den regering, der måtte følge efter denne. Vi går ud fra, at socialdemokratiet til den tid vil kvittere for venligheden.

Ingerlise Koefoed (SF):

Hvis man med udgangspunkt i finansloven for 1982 med tilhørende ændringsforslag skulle danne sig et indtryk af det danske samfund og dets udvikling i 1982 og de følgende år, var der al mulig grund til at være pessimistisk, for finansloven afspejler jo i det store og hele den politik, der er ført i den senere tid. Den er præget af nedskæringer eller stagnation på de sociale områder, inden for uddannelserne, inden for kultursektoren. Den tynges voldsomt af den meget store dagpengekonto. Den udviser et stadig stigende indenlandsk underskud og faldende indtægter på skatte- og afgiftssiden – dette sidste i klar forlængelse af reallønsfaldet og den voksende arbejdsløshed.

Man kan faktisk sige, at finansloven afspejler et samfund, der ikke alene økonomisk, men også med hensyn til fordelingen

[Ingerlise Koefoed]

af værdierne, arbejdet og den menneskelige værdighed er ude af balance.

Den manglende balance og den voksende utryghed viser sig ikke alene på de sociale, uddannelsesmæssige, kulturelle og arbejdsmæssige konti. Den viser sig også på forsvarsbudgettet, som jo i år bærer præg af det forsvarsforlig, der blev indgået mellem de partier, der tror på, at midlet mod krig er væbning til tænderne. Den viser sig på, som jeg også sagde i går, at regeringen vil spare de ekstra udgifter i forsvarret på andre områder, og jeg vil godt sige, at jeg faktisk ikke fik svar på mit spørgsmål om, hvilke områder det er, man vil spare på. Det bliver altså de almindelige lønarbejdere, der skal mærke udvidelsen af forsvarret som besparelser i deres egen hverdag.

Alt dette er både forskrækkende, absurd og tragisk, men det var glædeligt i går at se, at 12 socialdemokrater demonstrerede deres afstandtagen fra det voksende krigsbudget ved at stemme imod forhøjelserne og imod forringelserne på grund af forsvarsforliget.

Det er klart, at der ikke er noget opmuntrende i et statsbudget, der år for år udviser større underskud, og det er også rimeligt, at der i dag bliver talt om dette statsunderskud. Men hvorfor dog ikke blive enige om, at underskuddet ikke betyder en hastig fart mod afgrunden og statsbankerotten? Det betyder, at der er noget helt galt med aktiviteten i samfundet og med beskæftigelsen, og at den eneste vej til at komme det til livs går over en øget beskæftigelse, som man kunne få ved en udbygning af alle de beskæftigelsesstærke sektorer, ved udbygning af uddannelserne, ved tvungen afspadsering af overarbejde, ved en forlænget barselorlov for kvinder og barselorlov for mænd, ved kortere daglig arbejdstid for alle, for bare at nævne nogle af områderne.

Det er faktisk svært at trænge igennem larmen, når hr. Knud Lind taler så højt. (*Førmanden ringer med klokken*). Tak.

Man kan ikke spare underskuddet væk, for hvis det skulle opsuges af besparelser, ville arbejdsløsheden og skatte- og afgiftstrykket vokse til det ubærlige, og der er næppe heller tvivl om, at en brat og pludselig besparelse i den størrelse, der her er tale om, ville betyde indgreb mod dagpengene og de sociale ydelser, med andre ord en endnu større svækkelse af de i forvejen udsatte.

Men kan man overhovedet gennem dette folketing få fremmet beskæftigelsen og vendt strømmen i en anden retning? Ja, det skal indrømmes, at man af og til kommer til at tvivle. Når man f.eks. tænker på debatten om ungdomsarbejdsløsheden forleden, kan man godt blive lidt modløs, for hvor meget blev der egentlig talt om de unges umulige situation? Hvor mange tænkte egentlig på de ungdomsarbejdsløse, som er blevet gjort overflødige i velfærdsstaten Danmark? Man talte om, at der ikke måtte ske tvangsindgreb over for erhvervslivet. Man talte om, at man ikke måtte konkurrere med det private erhverv. Man talte, som om man ikke kunne forstå, at det i det lange løb og måske meget hurtigere bliver dyrt både for erhvervslivet og for det offentlige, hvis man uden at røre en finger taber 100.000 eller flere unge kvinder og mænd på gulvet.

Vi kender det jo også fra andre debatter. Hvis man taler om forbud mod overarbejde, må man ikke røre ved den enkeltes ret til at slide mange flere timer end nødvendigt på bekostning af andre menneskers ret til arbejde. Hvis man taler om længere barselorlov, som også kunne gavne de små børn, må man ikke gribe ind i specielt mændenes karriereræs. De mennesker, der står udenfor, de mennesker, som der ikke er plads til, tvinger man til at være udelukket, og den tvang forekommer nogen af os betydelig mere betænkelig end tvangen til at hjælpe unge mennesker til en beskæftigelse, en uddannelse og en rimelig mulighed for at blive voksne og modne mennesker.

Der har været talt meget om devalueringen i dag og de foregående dage, og jeg vil sige, at søndagen i Bruxelles på mange områder var afslørende. Den viste, dels hvordan det egentlig er med magtforholdene i EF, og hvor lidt Danmark har at sige i den sammenlutning, dels at Danmark ikke har det nær så dårligt, som man ønsker at give det udseende af, i forhold til de andre lande. Men den viste desværre også, at regeringen brugte den første den bedste lejlighed til at få en undskyldning for at gribe ind over for dyrtidsportionerne og lønstigningerne, og at regeringen – og det er et spørgsmål – måske mente her at have fundet et påskud til at skippe SF som støtteparti, fordi man ved, at SF ikke ville gå ind for den følgerlovgivning, der var tale om.

[Ingerlise Koefoed]

Det gik heldigvis sådan, at det blev en spand køldt vand for dem, der var nede for at forhandle i Bruxelles. Man fik en 3 pct.s devaluering, og det tager vi ikke så tungt på, mens en 7 pct.s med følgelovgivning ville have rystet os meget.

Jeg spørger: hvad gør man så nu? Hvad har man i sinde at gøre i regeringen? Søger man videre om at få en stor devaluering, eller opgiver man håbet om en devaluering og laver følgelove, uden at der er noget, man skal følge? Griber man ind i dyrtidsreguleringerne? Griber man ind i lønningerne?

Endelig vil jeg gerne sige til finansministeren, at jeg tror på, at han ikke vidste noget om disse ting, da fru Ebba Strange og jeg var ovre at tale med finansministeren om formiddagen. Men jeg vil godt sige til finansministeren, at vi lever faktisk i et teknologisk samfund, og noget af det, der først blev opfundet i dette samfund, var telefonen. Det havde ikke været så svært at tage telefonen, inden økonomiministeren rejste til Bruxelles, og lige meddele SFs formand, at der var de og de ting under opsejling. Det havde været rimeligt at behandle et støtteparti på den måde.

Finansministeren kan ikke forstå, at det havde været rimeligt. Jeg har set eller hørt, at finansministeren har udtalt, at man skal passe på ikke at fortælle ret meget om forestående devalueringer, men jeg vil gøre opmærksom på, at regeringsbladet Aktuelt godt kunne forstå det. I en leder i går gav Aktuelt udtryk for, at man egentlig fandt det rimeligt, at både SF og det radikale venstre følte sig noget brøstholdne over overhovedet ikke at være blevet orienteret om en eventuelt kommende stor devaluering.

Vi har i SF diskuteret vor stillingtagen til dette finanslovsforslag meget grundigt. I valgkampen blev det gang på gang bebrejdet os, at vi ikke stemte for finansloven, for når vi ikke gjorde det, var vi ikke det, der hedder samarbejdsvillige. Nu synes jeg jo nok, at det er at overdramatisere en afstemning, men det er også noget vrøvl at sige, at SF har det som et særligt kendetegn, at vi ikke stemmer for finansloven. Vi har hele tiden sagt, at hvis vi fandt, at der i en finanslov var taget tilstrækkeligt hensyn til de svage her i samfundet, til beskæftigelsen og til den sociale balance, ville vi naturligvis stemme for den.

Men er der så det i den finanslov, der skal vedtages i dag? Nej, ikke sådan som den ser ud, og hvis vi ikke i den havde fået indbygget et bilag, som fortalte om regeringens planer om at sætte beskæftigelse i gang for 50.000 mennesker i det kommende år, kunne vi heller ikke have stemt for den.

Vi har gennem vores egen plan, som jo blev diskuteret meget her i går, til reduktion af arbejdsløsheden vist, at vi kunne sætte mange flere mennesker i gang i løbet af de første år, end socialdemokratiet kan med sit handlingsprogram. Det tror jeg trods alle indvendinger både fra hr. Camre og budgetdepartementet stadig på at vi kunne, men vi er jo ikke utopister i SF, og 50.000 flere i arbejde er bedre end ingen flere i arbejde. Når vi derfor lidt senere i dag rejser os op og stemmer for finansloven, gør vi det, fordi vi derved vil tilkendegive vores vilje til at medvirke ved gennemførelsen af de dele af socialdemokratiets handlingsprogram, som giver flere arbejdspladser og indebærer sociale forbedringer.

Men vi giver selvfølgelig ikke tilslutning til de EF- og forsvarsbevillinger, der står på finansloven. Vi stillede jo som omtalt – og vel også bemærket – i går en mængde ændringsforslag på disse områder, selv om de ikke havde store chancer for at komme igennem i dette folketing. Men vi vil arbejde videre sammen med folk uden for dette folketing, ikke mindst fredsbevægelsen, for at få forslagene gennemført.

Det er også klart, at vi ikke ved vores afstemning har sagt ja til at medvirke til de dele af regeringens program, som alene er udtryk for kapitaloverførsel til erhvervslivet i form af indkomstpolitik og erhvervsstøtteforslag uden modydelse i ekstra arbejdspladser.

Det vil være fremgået af meget af det, jeg har sagt, at jeg ikke ser nogen grund til den store optimisme med hensyn til gennemførelsen af en politik, som er til gavn for lønarbejderne, en krisepolitik på deres betingelser, men det må siges, at regeringen har tilkendegivet en vilje til at gøre noget ved den fortvivlede situation, som mange mennesker befinder sig i. Det skal dog også understreges, at en politisk vilje hos nogle partier ikke er en politisk garanti for, at lovforslag bliver gennemført, bevillinger til beskæftigelse udvidet osv. I SF vil vi strække os meget langt for at få gennemført en politik af den art, og

[Ingerlise Koefoed]

vi efterlyser en vilje hos de radikale til også at strække sig bare et lille stykke længere i den rigtige retning, end de hidtil har været tilbøjelige til. Vi opfordrer dem faktisk til nu at vælge side, til at vælge lønarbejdernes – eller lønmodtagernes, hedder det vel, når jeg taler til de radikale – fremfor arbejdsgiversiden og til at opgive deres tragiske kamp for at overbevise sig selv og socialdemokratiet om, at alle andre flertal end SF, socialdemokratiet og de radikale er at foretrække. Vi opfordrer også regeringen til at stå fast på, at beskæftigelsen er den vigtigste forudsætning for en bedre balance og en anden virkelighed for de mange mennesker, som i dag føler sig overflødige og svigtede af politikerne.

Vi opfordrer de radikale til at vælge side. Det samme opfordrer vi regeringen til at gøre, ikke bare i teorien, men også i den daglige hverdag her i folketinget. Det nytter jo ikke så meget, at man f.eks. gerne vil udbygge EFG-uddannelserne, hvis man samtidig tager skridt tilbage mod mesterlæren. Det nytter ikke så meget, at man går ind for decentralisering, hvis man samtidig med barske henstillinger tvinger kommunerne til at holde sig inden for ganske snævre rammer. Det nytter ikke så meget, at man gerne vil have flere arbejdspladser, hvis man ikke i sidste ende vil kræve af arbejdsgiverne, at de skaffer de arbejdspladser. Og det nytter altså ikke, at man skriver i sit handlingsprogram, at reallønnen skal fastholdes, hvis man ved den første den bedste lejlighed laver indgreb over for dyrtidsportioner. Vi efterlyser konsekvens, fastholden af målsætning og åbne drøftelser om den kommende tids politik.

Formanden:

Hr. Bertel Haarder har ordet for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Ja, hr. formand, jeg skulle bare hente min Bibel!

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Den kan hr. Bertel Haarder sikkert også få brug for senere på dagen.

»There is something rotten in the state of Denmark«. Det er et udmærket udtryk, og det er egentlig meget betegnende for udviklingen. Man kan nøje pege på, hvor det rådne eksisterer, det er nemt at definere, når man står på denne talerstol. Det ligger ikke så langt væk – til venstre for mig. Det rådne i det danske samfundssystem er opbygget og opelsket af socialdemokratiet, og det er nærmere specificeret igennem de sidste år af skiftende regeringer under ledelse af statsminister Anker Jørgensen.

Når man hører på hr. Camres tale her i dag, så kan man forholdsvis nemt definere talen på denne måde: kære venner, det går ad h til, men det skal I ikke være kede af, for regeringen har fuld kontrol med den negative udvikling. Det er en klar måde, og det giver klarhed omkring regeringens politik. Vi ved udmærket godt, at 300.000 arbejdsløse ikke er nok, men om det bliver 350.000, hvad betyder det? Vi ved godt, at vi får 4 dyrtidsportioner i indeværende år, men hvad betyder det? Ikke ét ord om, at vi 2 gange inden for de seneste år har lavet om på dyrtidsreguleringen således, at skulle vi have regnet i gamle dyrtidsportioner, havde der været 16 dyrtidsportioner i 1982. Man laver det om, og det varer ikke længe, før der kommer ny meddelelse fra regeringen om, at nu skal vi altså til at regne dyrtidsportionerne om igen, således at der i 1983 kun forfalder 2, hvor der ellers ville komme til at forfalde 8.

Regeringens oplæg til folketinget er absolut ikke uden visioner, det må man sige. Regeringen har en klar målsætning med den politik, den lægger frem, og det er så hurtigt som muligt at få dansk erhvervsliv helt ned på knæ, således at man kan komme med sine store fonde og styre den fremtidige udvikling i dansk erhvervsliv. Nu kender vi ikke så meget til, hvordan det går på regeringsbladet Aktuelt, men vi ved dog så meget, at det hvert evig eneste år må sige: SS – slip slanterne til socialdemokratiet når det ikke kan få økonomien til at hænge sammen. Og sådan har vi jo set mange andre socialdemokratiske erhvervsprojekter. Én ting er sikker for dem alle: de giver et drønende under-skud.

Hvis det er således, at de visioner, regeringen har lagt for dagen, om en snigende, men sikker socialisering af det danske samfund, får lov til at fortsætte, så varer det ikke læn-

[Glensgård]

ge, inden vi bliver bragt i bankerotsituationen.

Den første del af dette ord er egentlig et godt ord: »banke«. Var der noget, der skulle ske i denne tilværelse, så var det, at regeringen skulle bankes til at få de offentlige udgifter sat ned. Den sidste del er en grusom del af et dansk ord. Det er forfærdeligt at tænke sig, at vi har kørt et rimeligt godt samfund i sæk i løbet af 5-6 år. Det er jo inden for den tidsperiode, vi må se i øjnene at vor selvbestemmelsesret er taget fra os.

I 1976 diskuterede vi meget vort forhold til udlandet, vi diskuterede meget de forfærdelige lån, vi måtte optage i udlandet for at klare vort betalingsbalanceunderskud. Allerede dengang begyndte fremskridtspartiet at sige: nu må vi passe på, at vi ikke glemmer den udvikling, vi har i Danmark, nemlig med de indenlandske statslån. Men på det tidspunkt var venstre jo så skræsikker med hensyn til, at indenlandske statslån nu ikke var så galt for udviklingen.

Da vi stillede os op og sagde, at det er farligt at igangsætte denne indenlandske belåning, sagde venstre og for, så vidt også det konservative folkeparti: nå ja, men det er kun en overgangsperiode. Den overgangsperiode har nu foreløbig været til 1982, og jeg vil da godt spørge finansministeren: har han overhovedet visioner om, ideer om, hvordan han vil klare problemerne i 1983? Jeg tør næsten ikke spørge, om han også har det for 1984 og 1985. Hvis finansministeren har gjort sig sådanne tanker eller han tør spørge sine embedsmænd, så er det vel ikke forkert at tro, at underskuddet på statsfinanserne i 1985 bliver på den anden side af 200 mia kr. Nu vil finansministeren formentlig ikke svare, for det ville være ubehageligt at gå op og sige, at hr. Glensgård har ret, men det bliver jo udviklingen.

Nu ved jeg godt, at finansministeren udsætter problemerne med de langfristede statsobligationer, men når vi tror, at udviklingen bliver så alvorlig, som jeg her tegner den op, så er det, fordi regeringen ikke har noget som helst i sit handlingsprogram, der indicerer, at det igen skulle kunne betale sig at investere i dansk erhvervsliv. Hvem pokker ville da være så tåbelig at investere i en arbejdsplads, hvor man i heldigste fald kan få 6 pct. i overskud med en inflation på en 10-11 pct., når man kan få 22 pct. ved investere

ring i statspapirer? En mand, der foretager en sådan investering, bør naturligvis spørres inde. Selvfølgelig findes der enkelte, der er så glade for det danske flag, at de er villige til at lægge den mindre fortjeneste i offerskålen, men dansk erhvervsliv bliver udsultet med den politik, regeringen fører.

Men hvad værre er: den politik, regeringen har lagt op til, også med finanslovsforslaget for 1982, den er simpelt hen menneskeødelæggende. Hvem vil kunne tænke sig at gå på arbejde for 130.000 kr. om året, når man kan få 96.000 kr. i understøttelse? Der er intet, der indicerer, at man skulle kunne få folk i gang med at arbejde.

Dér vil jeg godt komme med et lille hjertesuk til venstre og det konservative folkeparti. Det er muligt, at venstre efter sit weekendmøde føler, at man nu skal gå væk fra at snakke tal, fordi man fik en øretæve ved valget, men vil I ikke godt love os én ting, nemlig i det mindste at holde fast ved, at understøttelsen er for høj? Jeg vil godt give jer så megen frihed, at I ikke behøver sætte tal på, hvad den så skal være, men mener i hvert fald, at I skal holde fast ved, at den er for høj. Bare I vil det, er vi nået et lille stykke vej. Hvis I også springer fra den del af VK-planen, så er der vel ikke meget tilbage.

I øvrigt vil jeg godt spørge venstre og det konservative folkeparti: nu, hvor vi har set udviklingen for 1982, kunne I så ikke tænke jer at regulere lidt på VK-planen? Underskuddet i 1982 bliver vel mindst af størrelsesordenen 90 mia kr., og med det tal som udgangspunkt synes I så ikke, at 16 mia kr. er lidt nok? 16 mia kr. var jo beregnet ud fra det beløb på 78 mia kr., som vi kendte på det tidspunkt, men nu bliver det altså betydelig større, og så vil jeg spørge: kunne I ikke tænke jer at regulere det bare en lille smule opad? Jeg skal også her give jer så megen frihed, at jeg nok skal lade være med at udfritte jer om, hvordan I vil spare de penge, bare I dog trods alt vil meddele, at det, I gik til valg på, altså var for lidt i forhold til den udvikling, socialdemokraterne har lagt op til. Og så vil jeg da godt sige i en bisætning – men det er for så vidt venligt ment – at det ganske vist er socialdemokraternes oplæg, men det er jo med jeres godkendelse.

Når jeg siger, at det er med jeres godkendelse, så er det, fordi venstre og konservative konstant i finansudvalget accepterer, at der

[Glensgård]

igangsættes nye aktiviteter inden for den offentlige sektor. En gang imellem er det da rigtigt at I mander jer op til at undlade at stemme, men det at undlade at stemme giver jo også regeringen alibi til at igangsætte aktiviteter. Jeg ved godt, at det koster øretæver at stå og sige nej, men sådan et par gamle partier som jeres burde faktisk være klar til at tage de øretæver for at redde dette land. Så meget partitaktikere og partielskere bør I ikke være. Jeg mener, det er helt galt, at man har partier, som siger: ja men hvis vi siger det rigtige, så kan det risikere at koste os stemmer. Og hvad så? Hvis I ikke siger noget, så får I jo det råd til at brede sig, som i dag er en pest for dette land.

Jeg synes, det er ulykkeligt, at I lader jer underdreje af Ekstra Bladet og af B.T., en gang imellem sågar også af Berlingske Tiden, der siger: ja men nu går de altså også for vidt. Det er simpelt hen umuligt at gå for vidt med offentlige nedskæringer i dag. Med en VK-plan indarbejdet i finansloven for 1982 skal vi ud at låne 75 mia kr. i indenlandske statslån. Jeg synes, det er uhyggeligt at tænke sig, vi skal ud at hente 75 mia kr., hvis man tænkte sig, at VK-planen blev kørt igennem, for det er så ødelæggende for dansk erhvervsliv.

Det, der er vores problem, er simpelt hen to ting, nemlig at vi ikke har styr på de offentlige udgifter, hvilket får den følgevirkning, at omkostningerne for dansk erhvervsliv, herunder renten, bliver alt for voldsomme. At vi også har en regering, der på skrømt lader sig piske rundt, er selvfølgelig endnu mere ulykkeligt. Jeg kunne godt tænke mig at stille det spørgsmål til den tidligere politiske ordfører for socialdemokratiet – en af de få i den socialdemokratiske regering, der godt er klar over, at der er noget galt med økonomien – hr. Erling Olsen, om han ikke synes, det er urimeligt og ulykkeligt, at en regering lader sig piske af en arbejdsminister til at forsøge at få kørt en devaluering igennem. I bedste fald skader devalueringen ikke, men det er kun, hvis man er lige så optimistisk, som finansministeren normalt er. Gavne kan den aldrig komme til, det er simpelt hen udelukket. Blot fordi Belgien ønsker at devaluere kraftigt – det har i øvrigt ikke de samme problemer med hensyn til lån i udlandet, som vi har, men lad det nu ligge – får arbejdsministeren regeringen overtalt til,

at det skal vi sandelig også. Arbejdsministeren lagde ud med 7 pct. Han ville sikkert gerne have haft 15 pct. eller 20 pct. Det endte med de 3 pct., og man kunne sige, at vi fik i hvert tilfælde så meget ud af det i de små danske hjem, at vi kunne sidde og muntre os, ikke over devalueringen, men over, at økonomiministeren blev så uhjælpeligt til grin. Det er selvfølgelig ulykkeligt, at vi har en regering, der ønsker at føre den denne politik, og specielt ønsker at føre den på baggrund af arbejdsministerens initiativer.

Hvad har devalueringen gavnet? Ja, den har gavnet vores gæld til udlandet, den er nemlig blevet meget større. Det vil sige, at de mennesker, der har lånt Danmark penge, selvfølgelig er blevet gavnet af devalueringen, men vi skal jo ikke ligefrem satse på at gavne de udenlandske kreditorer.

Når jeg stillede spørgsmålet til boligministeren, så hænger det sammen med, at boligministeren i hvert tilfælde en overgang var enig med fremskridtspartiet i, at kunne man finde nogle tossede arabere, der ville give det danske samfund lån i danske kroner, var vi da i hvert tilfælde sikre på, at det eller de lån, hvor mange vi nu kunne få, ikke ville blive generet af devalueringer. Kunne man finde en tosset araber, der ville investere i socialt boligbyggeri i Danmark, så var det da bedre, end at vi går ud og låner pengene på verdensmarkedet. Når jeg stillede spørgsmålet til boligministeren, så var det, fordi dér var boligministeren og fremskridtspartiet i hvert tilfælde enige. Vi mener ikke, at vi skal ud at låne pengene, men når vi nu er bragt i den situation, at vi skal ud at låne pengene, så er det da bedre at få nogle arabere eller andre til at investere i Danmark og så lade dem tage de risici, der opstår, når hr. Ivar Nørgaard tager til EF for at devaluere. Er den tanke helt væk, hr. boligminister? Eller er det, fordi boligministeren ikke kan slå igennem i sin egen regering?

Hvis jeg nu har skadet tanken ved at omtale den her, så beklager jeg det meget, men hvis det er således, at boligministeren mangler opbakning bag sine ideer, så skal han bare sige til. Vi husker jo endnu, da boligministeren stod i Århus og sagde: der bliver ikke tale om, at de og de ting skal ændres. Han blev på det nærmeste smidt ud af regeringen, men man sagde dog: kom nu lige over, så vi kan høre, hvad det var, du stod og sagde i

[Glensgård]

Århus. I mellemtiden fandt regeringen ud af, at det kunne da godt ske, at man skulle beholde én minister, der havde en lille smule økonomisk indsigt, og så fik boligministeren lov til at blive siddende.

Men altså: hvis boligministeren mangler argumentation for at komme igennem i regeringen, og hvis boligministeren mangler debatter her i Folketinget for at få opbakning, så han kan komme igennem i sin regering, skal han bare sige til. Han kan såmænd bare lægge en lille anonym besked, så skal vi gerne anmelde en forespørgsel om disse problemer for at give boligministeren den opbakning, der skal til.

Jeg vil godt til slut sige, at det, der skal til, naturligvis er, at vi får sat den offentlige sektor under administration. Som det er nu, dalrer det jo bare derudad. Finansministeren har siddet som formand for rigshospitalet, et hospital, der overhovedet ingen styring har. Nu er finansministeren så blevet styrer af de danske offentlige midler. Jeg håber ikke, at det går lige så galt, som det gik på rigshospitalet. Det var jo dér, vi fik nogle oplysninger om sygeligheden, som var ganske forfærdelige. Oplysningerne gik ud på, at folk gik derhjemme med fuld løn 28 dage om året i gennemsnit. Det var normalt for en arbejdsgruppe. Der var nogle grupper, bl.a. rengøringspersonalet, der havde 35 sygedage i gennemsnit pr. år. Jeg kan godt se, at den tidligere postminister føler sig lidt ilde berørt, for så galt var det dog trods alt ikke i postterminalen. Dér havde de kun 22 sygedage i gennemsnit, så der var altså nogle steder, hvor det var værre end i postterminalen. Men altså: finansministeren sad som styrer af rigshospitalet, og dér må vi erkende at der ingen styring var. Nu blev finansministeren så sat over på finanskassen, og her må vi også erkende at der ingen styring er. Det er ulykkeligt for det danske samfund, men vi må erkende, at socialdemokraterne endnu ikke har manglet opbakning hos visse såkaldt borgerlige partier.

Mimi Stilling Jakobsen (CD):

Indledningsvis vil jeg gerne give de foregående ordførere ret i, at dette finanslovsforslag vel er noget af det mest uigennemsigtige, vi har vedtaget længe. Der er ikke rigtig nogen, der ved, hvor vi havner. Selvfølgelig er

det normalt, at en finanslov er et øjebliksbillede, som giver udtryk for nogle skøn, der kan være mere eller mindre sikre, der kan vise sig mere eller mindre rigtige; det har vi været vant til. Men der er i år det særkende, at til trods for at finansloven reelt kun skulle dække over 10 måneder, er der så mange nye initiativer, som senere vil blive indarbejdet i den, at det er håbløst at sige noget som helst om, hvor vi havner. Det samme er tilfældet med det nok så omtalte underskud, som i øjeblikket ser ud til at blive 48 mia kr. – det er i hvert tilfælde det skøn, vi har hørt sidst. Også her er der jo tale om et øjebliksbillede, som der plejer at være. Der er vel ikke andet at sige til det, end at det er for stort, og det er der jo heller ikke nogen der har modsagt endnu.

På den baggrund er det ekstra beklageligt, også set fra CDs synspunkt, at den invitation til et samarbejde om besparelser, som udgik fra 4 partier, og som blev nedstemt i går, har fået den modtagelse, den har.

Det kunne virke, som om regeringen totalt har slået bak med henblik på besparelser, og det forekommer noget uforståeligt. Det kan vel ikke være sådan, at fordi man har haft et folketingsvalg, skulle det kunne skræmme en regering væk fra den kurs, som man trods alt var inde på, og som vi tit og ofte har rost regeringen for. Det kan vel heller ikke være sådan, at fordi underskuddet kun er steget 7,7 mia kr. i mellemtiden, skønnet, finder man, at der ikke er grundlag for at tage opgaven så alvorligt, som man har gjort tidligere.

Der er ikke nogen, der har deltaget i det forligsarbejde, som vi har haft de sidste 1½ år, der kan nægte, at besparelser er noget uhyre besværligt noget at have med at gøre. Det er svært at forklare, at besparelser altså ikke er noget, folk får, det er noget, de skal betale for. Hver eneste gang man laver en besparelse, betyder det, at det går ud over nogle, der er nogle, der får det ringere, der er nogle, der får en dårligere service, der er nogle, der skal betale for ting, de ikke har betalt for før, eller betale mere for noget, som måske oven i købet er blevet ringere i mellemtiden. Derfor er den romantik, der hersker omkring begrebet »offentlige besparelser«, selvfølgelig svært at trænge igennem. Når man kommer ud og får peget de grupper ud, der skal betale for det, så finder de

[Mimi Stilling Jakobsen]

sikkert ret hurtigt ud af, hvad besparelser egentlig drejer sig om. Ikke mindst fra folk, der er vant til at færdes i kommunale kredse, folk, der er tæt på modtagerne, ved man, hvor besværligt det kan være at foretage besparelser. Ikke desto mindre har vi altså i fællesskab kunnet gøre det, og derfor kan det være svært at se en undskyldning for ikke at fortsætte denne linje.

Centrum-demokraterne har hele tiden ment og mener stadig væk, at det med temmelig hurtig virkning er muligt at finde omkring 3-4 mia kr. i besparelser. Det gør man heller ikke fra den ene dag til den anden, og det bliver jo ikke nemmere af, at vi har sparet i forvejen. Det må i hvert fald være et beløb, som ikke kan skræmme, navnlig ikke på baggrund af det skønnede underskud og på baggrund af finanslovens størrelse og omfang i øvrigt.

Vi vil gerne gå længere end 3-4 mia kr., hvis det er muligt, og derfor vil jeg igen understrege, at den uenighed, der findes mellem de 4 partier, som har fremsat ændringsforslag, den uenighed, som stadig væk ikke er nogen nyhed, og som heller ikke skal skjules i dag, altså ikke er større, end at de partier, der ønsker at gå længere, end vi gør, der umiddelbart erkender, at nu må vi se, hvor meget vi kan blive enige om, de partier, der måske ikke er de store ørne til besparelser, til gengæld siger: ja men kan vi finde områder på længere sigt, hvor det er muligt at ændre forventninger, ændre vaner og slække på nogle af de ideelle krav, vi stillede, og som alle vel syntes var gode og rigtige, da der var råd til det, så er vi parate til det. Det betyder altså ikke alene en lidt bevidstløs nedskæring på 1 pct. hen over alle rammer. Det betyder, at man går til lovgivningsinitiativer. Det betyder, at der er love, der skal ændres, og det betyder fremfor alt, at der skal cirkulæreændringer til. Arbejdsmiljø har været nævnt, og der kunne nævnes en lang række eksempler på, hvordan man har gjort det sværere rundt omkring. Omvendt må man selvfølgelig sige, at hvis ikke kommunerne kommer med, så har det meget lidt zweck, og dér kan man godt efterlyse kommunale initiativer – også i borgerlige kommuner, må det erkendes – som kunne vise vejen.

Men besparelser gør det altså ikke alene. Der er trods alt ikke én, der drømmer om, at underskuddet på de 47-48 mia kr. – som vi

vel kan være enige om at det i hvert fald bliver, uden at man skal komme med skøn over, hvad det kan udvikle sig til i løbet af 1982 – forsvinder, fordi man finder nogle besparelser; der skal i hvert fald gå mange år, før man kan komme op i de størrelsesordner, og det tror jeg ikke nogen af os – måske med en enkelt undtagelse – tør tænke på.

Der skal også andre ting til, hvad flere af ordførerne har været inde på, og alle har jo også brugt omkvædet med at producere os ud af krisen, og det er jo da heller ikke løgn. Men dér står vi igen med et problem, for vi har en regering, der i de seneste år faktisk har talt varmt for erhvervsfremme, og som må roses for, at den i langt højere grad, end det har været kendetegnende for socialdemokratiet for 5-10 år siden, taler med varme og glød om, at nu må erhvervslivet have nogle mere rimelige vilkår, have mulighed for at sætte beskæftigelse og investeringer i gang. Problemet er altså bare, at man siger, at man vil forbedre mulighederne for investeringer, men alligevel taler man stadig væk om, at nu må vi have overskudsdeling. Man siger, at man vil erhvervsfremme, og man udsender et udkast til ændring af monopolloven, der får den største del af erhvervslivet til at havne oppe under loftet af raseri. Man siger, at man vil have et bedre erhvervs-klima, og så fremsætter man et forslag til apotekerlov i folketinget, som heller ikke kan få flertal, fordi det går for langt i den forkerte retning. Man vil gerne have erhvervslivet til at hjælpe til, når det drejer sig om de unge. Man vil også gerne opmuntre det til det, men på et eller andet tidspunkt kommer der alligevel noget, der kan ligne tvang, ind i det. Man siger, man vil konkurrenceevneforbedring, men alligevel begynder man at sende prøveballoner op om, at principperne for kulbrintebeskatningen – og det kan såmænd være slemt nok, at det gælder på dette område – måske var noget, man kunne udstrække til andre områder af erhvervslivet, altså spørgsmålet om, at virksomhederne vel bliver beskattet af overskuddet, men de kan i en anden del af virksomheden ikke trække et underskud fra.

Man kan selvfølgelig affeje alle disse ting ved at sige: nå ja, men det bliver jo nok ikke til noget alligevel. Nej, det må man da håbe at det ikke gør. Men det skaber en usikker-

[Mimi Stilling Jakobsen]

hed, og det skaber en manglende troværdighed, således at der bliver etiketter tilbage og ikke meget andet.

Jeg skal ikke nedgøre eller forsøge at gøre mindre de forslag, der er blevet fremsat af regeringen; det drejer sig om negativ indkomstskat og en lang række andre ting, virksomhedsbeskatning osv. Vi erkender, at det er et afgjort fremskridt, og vi støtter det, hver eneste gang der kommer noget. Det virker ikke troværdigt, når man på den ene side altså kan få hidset hele erhvervslivet op over et forslag til ændring af monopolloven, mens man på den anden side taler om, at nu skal vi prøve at få gang i det hele. Vi må vel nok sige fra CDs synspunkt i hvert fald, at meget kunne man sige om de forlig, vi indgik, men vi var dog trods alt fri for disse bombenedslag en gang imellem, hvor man forskrækkede erhvervslivet og igen slog skår i troværdigheden.

Devalueringen har der været talt om af næsten samtlige ordførere. Jeg har ikke noget særlig nyt at tilføje, jeg synes ikke, man slap så heldigt fra det – det er vist mildt sagt – og det giver i bedste fald stort set ingen virkning. Vi havde gerne set, at man havde fået en større devaluering, når det nu skulle være; vi havde også gerne støttet en følgelovgivning, selv om ingen jo ved, hvad det i virkeligheden var, regeringen ville spille ud med. Men i hvert fald noget, der lignede et indgreb over for lønninger og priser, var vi ikke kommet uden om, og så havde CD meget gerne set kombinationen med en samtidig skattelettelse, hvis man greb ind over for f.eks. dyrtidsreguleringen. Det skete ikke, og hvad regeringen i øvrigt vil foretage sig på dette område – man taler om trepartsforhandlinger – får vi jo at se; det er vel næppe tiden til det nu.

For at slutte af om finanslovsforslaget må jeg sige, at jeg synes, det generelle indtryk af dette finanslovsforslag er, at det bærer præg af det dødvande, der er i folketinget, og som har været der siden valget. Der var næsten ingen grænser for, hvor meget tingene haste, hvor meget der skulle nås inden jul, og hvor mange opgaver der skulle løses, inden vi fik det valg. Nu er det, som om der ikke er så forfærdelig meget, der egentlig haster. Til trods for at der bliver fremsat forslag, har vi en underlig fornemmelse af, at man ikke aner, om de forslag, man har til første be-

handling, nogen sinde ser tredje behandling; det er en underlig flad fornemmelse og en underlig flad atmosfære. Alle venter på alle, og regeringen ved tilsyneladende ikke, hvor den skal gå hen.

Jeg bemærkede, at hr. Camre havde lidt venligere toner – eller rettere sagt: ingen kritiske toner i dag, som han havde det i går. Jeg beklagede selv i går, at hr. Camre tilsyneladende følte, at socialdemokratiet havde råd til at sparke til højre og venstre, til at kassere alle; der var ingen, der var gode nok, og der var ingen, der ville det rigtige. Jeg undrede mig lidt over, hvad man egentlig havde at have denne skråsikkerhed i, med de mandater, man opnåede ved sidste valg. Lad os håbe, at det er udtryk for, at man dæmper sig lidt ned. Det ville i hvert fald være klædeligt.

Endelig vil jeg sige, at finanslovsforslaget stemmer vi for; det er klart, det gør vi altid. Det er ikke noget tegn på, hvor vi skal hen, i hvilken retning vi skal gå; det er ikke engang tegn på, hvor regeringen vil hen. Centrumdemokraternes gruppeformand, hr. Arne Melchior, sagde inden valget: enten får vi et valg, eller også får vi en forpjuget statsminister. Vi må nok sige, at i øjeblikket ser det ud, som om vi har fået både i pose og i sæk.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Der er en særlig situation i år ved denne debat om vedtagelse af finanslovsforslaget. Det særlige er, at vi er 2 måneder forsinket, og det betyder, at vi, samtidig med at vi skal færdigbehandle finanslovsforslaget, har den fulde oversigt over, hvordan det gik i året forud, nemlig i 1981.

Vi har allerede fået fremsat tillægsbevillingsforslaget for 1981, og det resultat, der falder i øjnene i dette forslag, er jo, at kasseunderskuddet i 1981 voksede fra 21,1 til 34,4 mia kr. Der er også det særlige ved situationen, at vi med ét hundrede procents sikkerhed ved, at det finanslovsforslag, vi vedtager i dag, ikke holder, som det ligger i øjeblikket. Der vil komme andre tal. Navnlig vil det kasseunderskud, som i finanslovsforslaget er opgjort til at blive 47,6 mia kr., stige betydeligt, det ved vi. Vi ved det, fordi der skal gennemføres – jeg mener, der vil være stor politisk tilslutning til det – f.eks. en markant forbedring af erhvervsstøtten, nedsættelse af erhvervslivets skatter, og også på landbrugs-

[Bilgrav-Nielsen]

området skal der en markant støtte til, og der skal i hvert fald på uddannelsesområdet igangsættes en aktivitet, som forøger det offentliges udgifter. Så vi ved, at dette kasseunderskud vil blive måske endda betydelig større.

Det er i al sin enkelthed udtryk for, at vi i Danmark har en for lille og en for svag produktionssektor i forhold til det forbrug, vi har, eller at vi har et for stort forbrug i forhold til vores produktionssektor. Vi er i det radikale venstre indstillet på at medvirke til, at problemerne løses, fortrinsvis ved, at vi øger produktionssektoren.

Det kan tjene til forklaring på de problemer, vi har, at vi har været udsat for en meget kraftig international afmatning, som har ramt os hårdt, men det tjener ikke til undskyldning. Vi må erkende, at vi op igennem de sidste 20 år har skruet den automatiske velfærdsforøgelse sådan sammen, at den ikke lader sig påvirke nævneværdigt af et konjunkturtilbageslag. Denne velfærdssikring adskiller vor situation i dag fra situationen i 1930'erne. Vi har nu som dengang depression og økonomisk krise, men vi har ikke socialnød, og det er godt. Men spørgsmålet er, om vi kan fastholde denne automatiske sikring af velfærdssituationen, uanset hvordan det går med Danmarks økonomi. Jeg tror det ikke. Jo mere landet forgældes, jo større risiko er der for, at vi tvinges til at reducere det sociale niveau. Vor situation er altså kritisk, men den er efter vores opfattelse absolut ikke håbløs.

Betragter vi udviklingen siden 1979, ser vi, at den har været præget af især 4 ting. Den har været præget af en meget svag international økonomisk vækst, af stor stigning i renteniveauet og af en stor stigning i energipriserne. Dertil har vi i Danmark haft en meget markant tilgang til arbejdsmarkedet. Det er denne udvikling, der har givet os problemer med økonomien og med beskæftigelsen.

Siden 1979 har det radikale venstre taget medansvar for tilrettelæggelse af en politik, der har været rettet imod disse problemer. Man kan sige, at resultatet er beskedent, men midlerne var og er stadig de rigtige. Afdæmpning af lønudviklingen, fremme af erhvervsinvesteringerne og en klar neddæmpning og omprioritering af de offentlige udgifter, så de mere er rettet imod samfundsøkonomisk givtige ting, har givet en positiv ud-

vikling på to konkrete punkter: betalingsbalanceunderskuddet er reduceret, og konkurrenceevnen er forbedret. Men der skal mere til. Ja, vi kan godt tilstå alle sammen, at der skal meget mere til for at få ledigheden bragt ned.

Det, vi står over for, når vi skal tilrettelægge den kommende tids politik, er valget imellem tre retninger.

Man kan vælge den retning, som tager sit udgangspunkt i et dybt hug i f.eks. de sociale udgifter og i dagpengeområdet. En sådan politik vil blive fulgt af forståelig uro i vide kredse i befolkningen. En sådan politik vil rejse berettigede krav om kompensationer. Det vil betyde, at indkomstpolitik i en sådan situation vil være mere påkrævet end ellers, men den vil være umulig for en regering at føre, altså en regering, der står bag en sådan nedskæringspolitik, og her tænker jeg på det såkaldte alternativ, som vi efter udsendelsen i aftes i TV godt kan tage endelig og definitiv afsked med. En sådan politik, en sådan retning skal vi ikke vælge. Det radikale venstre siger nej til at vælge en sådan vej.

Så er der en anden retning, og det er den, SF så klart har satset på. Det er en voldsom ekspansion af de offentlige udgifter. Det kan man midlertidigt få en svag forbedring af beskæftigelsen ud af, men man opnår samtidig en katastrofal vækst i betalingsbalanceunderskuddet, og man opnår en kraftig forringelse af konkurrenceevnen. En sådan politik siger det radikale venstre nej til, og jo mere SF fører sig frem med sine krav – de er jo forstærket her i går og vel til dels i dag – jo mere bliver det klart, at den vej ikke er farbar, og jeg må tilføje her, at jeg synes, at jo mere bliver det klart, at også socialdemokratiet vil tage afstand fra en sådan linje.

Så er der den tredje linje, som vi mener skal følges, og det er, kunne man godt kalde det, majforligslinjen. Selvfølgelig kan socialdemokratiet ikke møde op her og sige, at nu er det socialdemokratiets helhedsplan, der skal følges til punkt og prikke. Socialdemokratiet kan møde op og sige, at det mener, at hovedlinjerne i den politik, der har været ført igennem de sidste 2 år, skal fortsættes og forstærkes, og siger man det, så siger vi i det radikale venstre, at det er vi enige i. Det, der skal ske, er, at man sætter endnu kraftigere ind med hensyn til erhvervsfremmeordninger, at man holder helt fast ved den offentli-

[Bilgrav-Nielsen]

ge udgiftspolitik, som er lagt, og som sigter imod nul realvækst i 1983-84, og at man inden for denne begrænsede ramme for de offentlige udgifter tilstræber en omprioritering, således at vi satser stærkere på ved offentlige investeringer at fremkalde en samfundsøkonomisk fordelagtig udvikling. Endelig gøres det ved, at vi om nødvendigt – og vi mener, at det bliver nødvendigt – anvender det indkomstpoltiske redskab.

Hvad mener så regeringen om dette? For spørgsmålet er jo, om der er sammenfald i synspunkter på dette område. Der vil jeg gerne fremdrage et dokument, der af flere årsager er interessant; det er særlig interessant, fordi det er et dokument, som er fremkaldt af et ønske fra SF til finansudvalget, altså det papir, som SF nu har brugt som alibi for at stemme for finanslovsforslaget. Uanset at finanslovsforslaget jo udtrykker og samler sammen det majforlig, der blev indgået sidste år, har SF altså ment også at måtte have dette papir. Det er en skrivelse af 19. februar 1982 fra finansministeriet, som konkretiserer, hvordan man skønner at handlingsprogrammet skal udmøntes. I dette dokument er der på side 12 en formulering, som jeg gerne vil citere, fordi jeg tror, at det heraf vil fremgå, hvor man skal søge støtte til den økonomiske politik. Og jeg siger på forhånd, at det citat, jeg nu bringer, er vi ét hundrede procent enige i:

»En holdbar fremgang i beskæftigelsen forudsætter, at der sker en samtidig reduktion af underskuddet på betalingsbalance og statsfinanser. Det er derfor nødvendigt, at den udvidelse af beskæftigelsen, der følger af højere offentlige investeringer, mere almenlystigt byggeri og forskellige uddannelses- og beskæftigelsesinitiativer, ledsages af foranstaltninger, der holder igen på det private og offentlige forbrug og sikrer den forudsatte udbygning af erhvervenes konkurrencestilling. Kun herved kan der sikres den nødvendige helhed i den økonomiske politik.«

Jeg mener, det er vigtigt for denne debat og for det arbejde, der skal gøres efter finanslovens vedtagelse, at slå dette fast. Og så skal jeg helt overlade til SF og SFs egentlige besluttende myndighed, hovedbestyrelsen, at tage stilling til, om man havde forudset disse linjer, da man sagde, at nu kunne man stemme for finanslovsforslaget. Men det radikale venstre er enig i den målsætning, og vi vil

gøre, hvad vi kan for at fastholde regeringen på den målsætning.

Så skal der gøres et par bemærkninger om den devalueringssituation, vi har været og er inde i.

Man mødte op i Bruxelles med ønske om en 7 pct.s devaluering. Regeringen har altså skønnet, at det var nødvendigt for den samfundsøkonomiske udvikling, at man fik en virkning svarende til, hvad man får ud af en 7 pct.s devaluering. Man fik 3 pct. Vi vil ikke bebrejde regeringen, at den forsøgte at være med i den belgiske devaluering, men vi må bebrejde regeringen, at den ikke havde forudset og forberedt sig på et afslag. Man burde have forberedt sig på, at man ikke kunne få de 7 pct., men noget mindre, og derfor burde man have forberedt en lovgivning, som skulle dække ind, hvad man ikke opnåede af sit devalueringønske.

Det, man nu risikerer, er, at der bliver spekuleret i, at der senere kommer indgreb. Behovet for en opstramning er stadig til stede, og jeg har set, at finansministeren i et interview i Socialistisk Dagblad den 23. februar 1982 erkender, at der kan blive behov for at forstærke andre elementer i den økonomiske politik efter fiaskoen i Bruxelles. Finansministeren nævner her 3 punkter, som vi er meget enige med socialdemokratiet i. Det er erhvervsfremme, det er skattelettelser, og det er K-lån. Vi mener derudover, som jeg sagde før, at det indkomstpoltiske instrument helt klart presser sig på som en af de ting, vi må bringe i anvendelse.

Til slut vil jeg gerne sige til regeringen, at vi har nok i det radikale venstre nu og da siden valget følt, at man har villet fremstille tingene sådan, at der var en vanskelighed for regeringen, bestående i, at SF og det radikale venstre ikke kunne enes. Jeg håber, jeg med dette indlæg her i dag har dokumenteret, at der ikke består noget nævneværdigt modsætningsforhold mellem socialdemokratiet og det radikale venstre, når vi formulerer, hvad der er behov for, og når vi formulerer, hvad det er for midler, der skal anvendes. Jeg går ud fra, at det ikke mindst efter den ordveksling, der fandt sted i går mellem hr. Camre og fru Ingerlise Koefoed, står lysende klart, at problemet består i at få SF til at erkende, hvad der er behov for i den økonomiske politik. Derfor synes jeg, at regeringen skal lade SFs ønske om en separat studiekreds om den

[Bilgrav-Nielsen]

politisk-økonomiske politik henstå ubesvaret. Hvis regeringen går ind i en sådan, så vil den, jo længere man sidder i en sådan diskussion, rejse tvivl om, hvorvidt den fastholder det, den selv har stillet op som sin målsætning for den økonomiske politik.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Ja, for nu lige at tage det sidste først, så vil jeg gerne sige, at fornemmelsen af en separat studiekreds fik vi meget styrkt, da både vi og det radikale venstre havde forhandlinger med regeringen lige efter valget. Det var især ét parti, der ønskede en separat studiekreds og en separat spisesal, og det var det radikale venstre. Vi ønskede hele tiden at sidde 3 partier sammen og forhandle.

Hr. Bilgrav-Nielsen spurgte mig, om vi havde forudset de linjer, som hr. Bilgrav-Nielsen citerede, da vi gik ind på at sige ja til finanslovsforslaget. Ja, vi havde ikke alene forudset de linjer, vi havde set de linjer. Vi sagde nemlig ikke ja til at stemme for finanslovsforslaget, før vi havde fået det svar fra finansministeren. Det er da klart, at vi ikke er enige i hele socialdemokratiets handlingsprogram. Det har jeg hele tiden sagt. Det, der interesserede os i det dokument, var, om socialdemokratiet ville bekræfte over for os, at det ville gennemføre sin beskæftigelsesplan, hvis det ellers kunne komme til det, og det tvivler jeg på at det kan med det radikale venstre på den anden side af bordet.

Vi har ikke forlangt, at regeringen skal give os nogle svar, der ikke passer. Vi har ikke forlangt, at regeringen, når vi spørger, hvornår og hvordan regeringen vil udmønte sit handlingsprogram – for at snyde os, eller hvad regeringen nu ville gøre – skulle lade være at gengive hele sit handlingsprogram på papiret. Det ville da være et fuldstændig vanvittigt og fuldstændig urealistisk krav.

Det, jeg har forstået, er, at de radikale havde ønsket, at vi efter at have fået svaret fra regeringen skulle have sagt nej til finanslovsforslaget. Så havde I kunnet skippe os hurtigere, end I nu kan! Vi hænger på endnu, og vi lader os i hvert fald ikke jage væk af de radikale.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg synes, det var interessant, at hr. Bilgrav-Nielsen lagde så stor vægt på, at socialdemokratiet ikke bare kunne komme stikken med sit handlingsprogram og så sige: det er det, der skal gennemføres, hvorefter hr. Bilgrav-Nielsen citerede side 12 af et stykke papir, der er tilgået partierne i tinget. Hele dette citat var jo reelt et citat af socialdemokratiets handlingsprogram, og i hvert fald dette afsnit forstod jeg at hr. Bilgrav-Nielsen var fuldstændig tilfreds med.

Så kommer fru Ingerlise Koefoed også op på talerstolen, og dér må jeg sige: socialdemokratiets handlingsprogram har socialistisk folkeparti nærmest gjort til sin mærkesag. Interessant! Tænk alligevel, at socialistisk folkeparti gør det til en mærkesag at holde socialdemokratiet fast på socialdemokratiets handlingsprogram! Det er det, der er sagt. Dette dokumenterer, at socialdemokratiets handlingsprogram burde være det, som både de radikale og socialistisk folkeparti kunne mødes om. Socialdemokratiets handlingsprogram er mødestedet for både hr. Bilgrav-Nielsen og fru Ingerlise Koefoed, og i virkeligheden er der så mange erhvervsfremmende foranstaltninger, at det også kunne være mødested for adskillige andre partier i dette ting.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg vil gerne sige til fru Ingerlise Koefoed, så hun ikke kan misforstå det, at vi er fuldstændig uden interesse i, om SF stemmer for eller imod finanslovsforslaget. Det afgørende er, at SF i går ved fremsættelse af en række ændringsforslag har vist, at SF vil trække i en helt anden retning end den, der er skitseret navnlig i det citat, jeg bragte her fra talerstolen.

Det, jeg spurgte om, var, om SFs besluttede organ, hovedbestyrelsen, nu også havde taget højde for, at en fremgang i beskæftigelsen, hvad vi alle ønsker – modsat hvad fru Ingerlise Koefoed tror, ønsker vi andre også en fremgang i beskæftigelsen – skal ske med nogle midler, som SF ikke vil anerkende. Har man drøftet det i SFs besluttede organ? Det var det, jeg spurgte om, og det fik jeg ikke noget svar på.

Jeg vil gerne sige til de bemærkninger, statsministeren kom med, at det er korrekt,

[Bilgrav-Nielsen]

at jeg citerede fra et papir, som fortæller, hvordan man ønsker handlingsprogrammet udmøntet. Det, der står her, mener jeg er noget helt centralt, for det forpligter nemlig ikke bare socialdemokratiet og det radikale venstre, men en række andre partier her i salen til at finde sammen om de ting, for de ting, der står her, findes også i en række af de øvrige partiers programmer. Det parti, det er sværest at finde sammenfald med, når man ser, hvad det er for en helhed, der skal komme ud af det, er SF, så derfor er jeg ikke enig med statsministeren i, at dette er mødestedet for SF og det radikale venstre og socialdemokratiet. Jeg tror, at socialdemokratiet inderst inde har erkendt, at det ikke er muligt at få SF til at acceptere de midler, der skal bringes i anvendelse.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at den demokratiske procedure i SF er den, at vi konsulterer hovedbestyrelsen og hovedbestyrelsen os, og så hjælper vi hinanden med at finde frem til nogle vigtige principielle beslutninger. Der er ikke tale om, at hovedbestyrelsen sætter sig på os og siger: I skal gøre sådan og sådan. Hovedbestyrelsen har naturligvis set dette papir, og hovedbestyrelsen har også set, at der i det papir står nogle ting, som hverken vi eller hovedbestyrelsen holder så forfærdelig meget af. Når vi ser tingene udmøntet, vil vi tage stilling til dem, og vi vil arbejde på at ændre nogle af dem i en anden retning end den, der lige er angivet. Socialdemokratiets handlingsplan vil være udgangspunkt for en del af de drøftelser, vi skal have mellem SFs hovedbestyrelse og folketingsgruppen i den kommende tid.

Steen Folke (VS):

Jeg vil gerne indlede med at sige til lykke til det grønlandske folk med den historiske folkeafstemning, hvis resultat blev opgjort i nat. Som bekendt vedtog et flertal at melde Grønland ud af EF. Det er et skridt af historisk betydning, og det bør hilses velkommen fra denne talerstol.

Lad mig sige om finanslovsforslaget, at det er en lidt ejendommelig situation med dette års finanslovsforslag, dels fordi regeringen har valgt at udskyde den såkaldte beskæfti-

gelsesplan til senere, dels fordi den borgerlige opposition, firkløverpartierne, ikke har stillet nogen ændringsforslag til finanslovsforslaget. Det er kun SF, VS og fremskridtspartiet, som har stillet ændringsforslag, og det drejede debatten i går sig jo om.

De øvrige partier har det tilfælles, at de alle sammen gerne vil betragte sig som værende i centrum af dansk politik med CD som det proklamerede borgerlige centrum og med de radikale stående lige til centrum for centrum. Mon de manglende ændringsforslag til finanslovsforslaget har noget at gøre med skyggeboksningen mellem disse partier, de taktiske manøvrer og signaler, som mediernes er langt mere optaget af end den politik, der kommer ud af det? Hvem vil med hvem? Bliver det endnu en gang hr. Christophersen, der skal i kassen med statsministeren, eller bliver han overhalet på målstregen af hr. Poul Schlüter? Hvor interessant! Hvor pikant! Eller skal den ene eller den anden oven i købet være statsminister? Det havde TV i går aftes en alenlang og inderlig uinteressant udsendelse om. De eneste, der ikke deler al denne morskab, er den kvarte million arbejdsløse, hvis hidtidige erfaring er, at det går ud over dem, uanset hvem der indgår studehandlerne på Christiansborg.

Regeringens undskyldning for ikke selv at komme med ændringsforslag, der udmøntede dens såkaldte beskæftigelsesplan, er, at man har været i tidnød, det har ikke kunnet lade sig gøre. Jeg mener ikke, at forklaringen har virket overbevisende. Jeg mener også, at der ligger taktiske motiver bag. Jeg finder det overordentlig bagvendt, at man først får vedtaget et finanslovsforslag, som ikke afspejler det, der er kernen i regeringens politik, for derefter at skulle vedtage nogle aktstykker, eller hvad der nu bliver tale om, hvor nogle initiativer skal udmøntes hen ad vejen.

Jeg mener også, at firkløverets manglende ændringsforslag til finanslovsforslaget har noget med taktik at gøre. Selvfølgelig er der også den mulige forklaring, at man ikke kan blive enige. Man kan tænke på VK-planens triste skæbne – vel at mærke trist for venstre og de konservative, men godt for lønarbejdere og arbejdsløse og de mange andre, der skulle være skåret ned til sokkeholderne. I den forbindelse er det et interessant selvkritisk opgør, der er foregået i venstre. Tidligere har venstres holdning til finanslovsforslaget

[Steen Folke]

været, at man har kappedes med de konservative om at komme højest, længst med nedskæringer, men nu er man altså igen begyndt at diskutere, om den liberale profil skal pudses op. Ude i forsamlingshusene har venstre jo i alle årene sunget: »Oplysning være skal vor lyst«, men herinde har venstre i praksis vedrørende finansloven og i andre sammenhænge været et parti af mørkemænd.

De konservative ved ikke, hvilket ben de skal stå på. Hver anden dag er det en fast borgerlig politik, der skal føres, og hver anden dag bliver der signaleret til de socialdemokratiske Altmann'er med ønske om at komme ind i varmen.

De konservative har tidligere præsenteret de mest underlødige nedskæringsforslag til finansloven, gerne bundtet sammen i budgetreguleringskonti på 5 eller 7 mia kr. Det er ikke noget stort savn, at vi ikke har haft den slags at beskæftige os med i år. Men udadtil skal firkløveret foregive at stå sammen, og samtidig er alle fires hovedinteresse ikke at binde sig til noget som helst, så ingen muligheder for at komme ind i varmen og få indflydelse, som det hedder, på forhånd er forspildt. At afstå fra overhovedet at fremsætte ændringsforslag til finanslovsforslaget er den mest effektive måde at gøre det på. I stedet har de fire partier altså foreslået at nedsætte et udvalg, der skal finde nye nedskæringsmuligheder.

Ingen skal være i tvivl om, at det stadig er nedskæringer, der er venstres og de konservatives hovedinteresse i forbindelse med finanspolitikken, og det er ikke militæruddgifterne, de borgerlige har i kikkerten. Nej, det er stadig arbejdsløshedsdagpengene og de sociale ydelser, det drejer sig om – eller overførselsindkomsterne, som hr. Bertel Haarder foretrækker at kalde dem. Det lyder pænere, men det er de samme, det går ud over: de dårligst stillede.

Hvad regeringen egentlig stræber efter med sin finanspolitik og sin økonomiske politik i det hele taget, er lidt mindre klart. Den såkaldte beskæftigelsesplan, som jeg skal vende tilbage til, indeholder både skidt og kanel, men den er altså ikke indarbejdet i finanslovsforslaget.

Jeg vil ikke bruge tiden på at diskutere de skøn og forudsætninger vedrørende bl.a. kasseunderskuddets størrelse og arbejdsløsheden, som ligger til grund for finanslovsfor-

slaget. Forslaget til tillægsbevillingslov for 1981 viser, at det er ganske omsonst at diskutere ud fra de tal, der budgetteres med. I finansloven for 1981 blev antallet af arbejdsløse anslået til 175.000. Forslaget til tillægsbevillingslov opgør det reelle antal af fuldtidsforsikrede arbejdsløse til 207.000, altså over 30.000 mere end budgetteret. Underskuddet på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet, som blev budgetteret til 21,1 mia kr., nåede reelt på 34,4 mia kr. En forøgelse med over 13 mia kr. eller 63 pct. mere end budgetteret. På den baggrund forekommer det ærlig talt meningsløst at diskutere de tal, regeringen denne gang disker op med.

Mere interessant er det at diskutere, hvilke planer regeringen har for den økonomiske politik, når finansloven om en kort stund er vedtaget. Under mødet i statsministeriet i søndags tog VS som det eneste parti klart afstand fra devalueringen. Det eneste sikre resultat af devalueringen er en forringelse af reallønnen. Jeg vil ikke bestride, at der opnås en beskedent forbedring af erhvervslivets konkurrenceevne, men der er ingen som helst garanti for, at denne forbedring omsættes i flere arbejdspladser. Det er nok så sandsynligt, at kapitalisterne selv stikker gevinsten i lommen.

Af større rækkevidde er dog de afsløringer af regeringens hensigter, som kom frem ved den lejlighed. Hele hallojet omkring devalueringen i weekenden viste jo, at regeringen er rede til nye indkomspolitiske overgreb, og det kom oven i købet frem, at LOs nyvalgte formand, Knud Christensen, er parat til at acceptere indgreb over for dyrtidsreguleringen. Det er meget afslørende for både den socialdemokratiske regering og LO-toppen. Det var en klar forudsætning for afslutningen af overenskomsterne i 1981, at der ikke blev tale om nye indkomspolitiske indgreb frem til næste overenskomst i 1983.

I de sidste dage har hr. Camre antydnet, at regeringen fortsat ønsker at gribe ind over for dyrtidsreguleringen. Jeg vil gerne spørge statsministeren, om han vil garantere, at regeringen ikke griber ind i dyrtidsreguleringen i 1982. Jeg mener, at de hundredtusinder af lønarbejdere, af LO-medlemmer og andre offentligt ansatte lønarbejdere, har krav på at få at vide, om de kan regne med at få deres dyrtidsportioner eller regeringen omgås med planer om at gribe ind.

[Steen Folke]

Jeg vil gerne spørge finansministeren om den samme passus i finansministeriets skrivelse af 19. februar i år til finansudvalget, som hr. Bilgrav-Nielsen for et øjeblik siden citerede. Det sparede mig lidt taletid. Også jeg er interesseret i at få oplyst, hvad der gemmer sig bag formuleringerne om foranstaltninger, der holder igen på det private og det offentlige forbrug og sikrer den fortsatte udbygning af erhvervenes konkurrencestilling. Det ville være rart at få et svar fra finansministeren på, hvad der ligger i disse passager. I den forbindelse vil jeg også gerne spørge finansministeren, om der kan blive tale om nye afgiftsforhøjelser i 1982.

I går var SF og VS enige om så godt som alle ændringsforslag til finanslovforslaget. I dag ender det med, at SF stemmer for og VS stemmer imod ved den endelige afstemning. Det kalder på nogle kommentarer, og de må nødvendigvis have karakter af en kritik af SFs holdning, sådan som den tager sig ud for mig. Samtidig bliver der tale om nogle kritiske bemærkninger til regeringens såkaldte beskæftigelsesplan og den måde, hvorpå regeringen har valgt at fremlægge den for folketinget.

SF havde som bekendt stor succes ved folketingsvalget, mens det gik VS og de øvrige venstrefløjspartier skidt, og tendenserne fortsætter i opinionsundersøgelser. Ud fra partiets egne præmisser er der ikke noget at sige til, at SF stiller sig samarbejdsvilligt an i forhold til regeringen og socialdemokratiet. Kan der opnås virkelige fremskridt, målt med SFs egen politiske alen, i parlamentarisk samarbejde med socialdemokratiet, skal muligheden naturligvis ikke forspildes. Men hvordan ligger det egentlig med udsigten til virkelige fremskridt? Og hvor mange kameler er SF rede til at sluge?

Forleden vedtog et meget stort flertal i SFs hovedbestyrelse, at SF denne gang skal stemme for finansloven med dens EF- og militærbestemmelser og hele pibetøjet. Det har SF ellers ikke gjort siden det sidste såkaldte arbejderflertal, og det må vel nok siges at være en kamel af dimensioner. Ikke blot er den økonomiske politik, der er indbygget i finansloven for 1982, lige så perspektivløs som sidste og forrige års, der er også indbygget de samme nedskæringer på de sociale og uddannelsesmæssige områder, som hr. Bilgrav-Nielsen

for et øjeblik siden rigtigt påpegede, bl.a. med udgangspunkt i majforliget i 1980.

Som et særlig djævelsk raffinement blev der ved afstemningerne i går indbygget en forøgelse af militæruddgifterne i overensstemmelse med det forsvarsforlig, som socialdemokratiet har aftalt med de borgerlige partier. Det må da vist også være lidt af en kamel for SF at sluge. SF stemmer altså for et finanslovforslag, der dels indeholder nedskæringer på de sociale og uddannelsesmæssige områder, dels en samtidig forøgelse af militæruddgifterne. »A sejer walbekom!«

SF krævede efter valget socialdemokratiets beskæftigelsesplan indarbejdet i finansloven, og man måtte forstå, det var en forudsætning for, at SF ville stemme for finanslovforslaget. Nu ender det med, at SF stemmer for et lovforslag, der ikke adskiller sig fra de foregående års, som SF har været med til at kritisere sønder og sammen.

I anden omgang har SF opstillet nogle politiske betingelser for at stemme for finanslovforslaget. Man har dels krævet principiel enighed om en finansieringsreform, dels krævet politisk sikkerhed for, at regeringen gennemfører sin egen beskæftigelsesplan. SF har ikke fået nogen af delene.

Finansieringsreformen skal jeg lade ligge i dag. Til gengæld vil jeg sige en del om politiske garantier for, at regeringen vil gennemføre sin egen beskæftigelsesplan. Her klynger SF sig, som det allerede er fremgået af debatten i dag, til et dokument af 8. februar 1982 fra finansministeriets budgetdepartement, der indeholder en oversigt over de af regeringen påtænkte initiativer. Dette dokument indeholder imidlertid ingen som helst garanti for gennemførelse af regeringens beskæftigelsesplan. På nogle punkter kan der siges at være rimelig sikkerhed både for, at regeringen kommer med konkrete forslag, og for, at de bliver vedtaget. På andre punkter er der rimelig sikkerhed for, at regeringen spiller ud, mens det er usikkert, om der vil være et flertal. Det forudsætter jo som et minimum, at både SF og de radikale stemmer for. På atter andre punkter er det højst usikkert, om regeringen overhovedet kommer med alvorligt mente udspil.

Nu forholder det sig så uheldigt, at de punkter, som med størst sikkerhed bliver realiseret, er dem, man som socialist må være mest forbeholden over for. Som VS'er kunne

[Steen Folke]

jeg godt stramme den formulering. Det er især en lang række forslag om yderligere tilskud og skattefiduser til erhvervslivet, helt i forlængelse af den hidtidige borgerlig-socialdemokratiske krisepolitik. Om det gavner beskæftigelsen, er i hvert fald højst tvivlsomt. Denne del af socialdemokratiets såkaldte beskæftigelsesplan kunne vist også SF egentlig godt være foruden. Det er ydermere så uheldigt, at de mest positive og perspektivrige dele af planen er nogle af dem, der omtales så uforpligtende og med så mange spørgsmålstegn, at man må betvivle, at regeringen mener dem alvorligt. Det er spørgsmål som nedsættelse af arbejdstiden, begrænsning af overarbejde og tvungen afspadsering, hvorom der blot står, at de forhandles med arbejdsmarkedets parter. Man skal være mere end almindelig SF-jubeloptimist for at se nogen garantier for gennemførelse af de mest positive dele af planen.

Finansministeriets dokument afsluttes med en redegørelse for planens beskæftigelsesmæssige konsekvenser. Denne redegørelse fylder 11 linjer og består i en erklæring om, at det er regeringens mål at skaffe 50.000 flere arbejdspladser om året, og at det er regeringens mål at afskaffe ungdomsarbejdsløsheden inden udgangen af 1983. Helt fint, eller som det hedder på nudansk: »det er bare fast arbejde«.

For et par dagen siden modtog vi i finansudvalget en ajourført udgave af finansministeriets oversigt over regeringens påtænkte initiativer. Den indeholdt lidt flere detaljer, men intet, der anfægter det, jeg her har sagt. Heller ikke i denne udgave gjorde man noget som helst forsøg på at dokumentere eller blot sandsynliggøre, at planen kan skaffe 50.000 nye arbejdspladser pr. år. Jeg vil gerne bede finansministeren om at oplyse, hvilke dele af planen der tænkes at bidrage med hvor meget til opfyldelse af dette mål. Det er vel ikke for meget forlangt at få blot en antydning af, hvad det er for nogle elementer af planen, som regeringen selv anser for at fremskaffe disse arbejdspladser.

Selvfølger er der positive ting i regeringens plan, også ting, der har rimelig udsigt til at blive gennemført. Der sigtes mod, som det hedder, et byggeri på 25.000 nye boliger pr. år, heraf de 15.300 almennyttige. Det er for lidt, men lidt har også ret. Lad os nu se, om det lykkes at nå frem til det, man sigter

imod. Der er udsigt til en beskeden reform af Statens Uddannelsesstøtte. Også denne reform bliver ganske utilstrækkelig – for nu at sige det pænt – men o.k. Netop disse to punkter har hr. Gert Petersen fremhævet i et forsvar for SFs holdning. Hertil er at sige, at disse punkter i planen sagtens vil kunne gennemføres helt uden SF. Langt ind i venstre og det konservative folkeparti er der forståelse for, at der må gøres noget ved byggeriet. Håndværksrådet har sagt det igennem flere år. Og samtlige borgerlige partier undtagen fremskridtspartiet har indset nødvendigheden af en omlægning af Statens Uddannelsesstøtte. Med den yderst begrænsede reform, regeringen lægger op til, er der ingen tvivl om, at der bliver et forholdsvist bredt flertal bag.

Hertil kommer, at regeringens plan indeholder nogle punkter, som set gennem SF-briller må forekomme yderst problematiske. Det hedder, at den offentlige udgiftspolitik fastholdes, og det hedder, at der optages drøftelser med arbejdsmarkedets parter med henblik på at sikre en rolig indkomstudvikling også i de kommende år.

Alt i alt er det lidt svært at se, at dette kan være tilstrækkeligt alibi for SF til at stemme for finanslovsforslaget. Som om det ikke er nok, har hr. Heinesens ministerium leveret en sønderlemmende kritik af SFs egne ændringsforslag til finanslovsforslaget, bestilt af den radikale hr. Bilgrav-Nielsen, den skælm. VS gik i går ind for samtlige SFs ændringsforslag, og jeg synes ikke, kritikken er retfærdig, men budgetdepartementets kommentar af 5. februar 1982 til SFs ændringsforslag kan kun læses som en ordentlig dragt prygl. Regeringen gør det i hvert fald ikke lettere for SF at stå model til det parlamentariske samarbejde, som SF ønsker så hedt. I weekenden lykkedes det endvidere finansministeren at fornærme hr. Gert Petersen ved hjælp af fremgangsmåden omkring devaluationsbeslutningen, og i går gjorde hr. Camre, hvad han kunne, for at jukke på fru Ingerlise Koefoed. Men foreløbig ser det ud til, at SF bider tænderne sammen og håber på lysere tider.

Nogle gange forekommer det mig unægtelig, at vore venner i SF er lige lovlig blåøjede. Som nu i går, hvor SF oven i købet stemte for et socialdemokratisk ændringsforslag om yderligere besparelser på finansloven på 175 mill. kr., ikke nærmere specificeret. Tror

[Steen Folke]

SF for alvor, at det bliver militærbudgettet, der bliver ramt af sparekniven? Hvis ikke, hvorfor så isoleret stemme for direkte nedskæringer? Er det ikke tilstrækkeligt, at SF stemmer for det samlede finanslovsforslag med de nedskæringer, som andre har indarbejdet i det?

VS er modstander af de nedskæringer, der er i finansloven. Vi er modstandere af militær- og EF-bevillingerne, af de mangfoldige tilskud til kapitalejerne og meget andet. På den baggrund er det måske forståeligt, at VS stemmer imod finanslovsforslaget ved den endelige afstemning.

Chr. Christensen (KrF):

Som jeg nævnte i går, bygger det finanslovsforslag, vi nu snart skal vedtage, i ikke ringe grad på det økonomiske forlig, vi sammen med CD og det radikale venstre indgik i maj sidste år sammen med regeringen og regeringspartiet. Det var bl.a. en af grundene til, at vi ikke mødte op med en stribe af ændringsforslag til finanslovsforslaget. Men jeg nævnte også i går, og jeg skal gentage det her, at vi anerkender, at regeringen i så stor udstrækning, som tilfældet er, har videreført den tidligere forligsaftale i finanslovsforslaget.

Men meget er jo sket, siden vi fire forligspartier i maj sidste år blev enige om et grundlag for finanslovsforslaget for 1982, og vi står unægtelig med en følelse af, at vi nu skal vedtage en finanslov, hvis opbygning vi har haft rimeligt god indflydelse på, men hvis gennemførelse andre vil tage beslutning om. Det bekymrer os en del, for det samarbejdsmonter, regeringen siden valget har lagt op til, tyder på en udmøntning af finansloven efter en noget anden målsætning end den, der lå til grund for finanslovsforslagets tilblivelse. Forligets målsætning var jo at rette op på landets økonomi og da først og fremmest at stoppe vor økonomiske nedtur. Midlerne, vi ville anvende for at nå denne målsætning, var: en betydelig produktionsstøtte til erhvervslivet, besparelser på den offentlige sektor og en opbremsning af forbruget, offentligt såvel som privat. Det lykkedes i nogen grad at begrænse forbruget. Finanslovsforslaget indeholder også besparelser på over 8 mia kr., og selv om det er for lidt i den givne situation, må sparebeløbets størrelse dog anerkendes.

Men hvordan gik det med den betydelige produktionsstøtte til erhvervslivet? Vi skal erkende, at der blev flyttet milliardbeløb over i erhvervssektoren, men udviklingen inden for landbruget og byggeriet i sidste halvdel af 1981 gjorde det nødvendigt med omgående hjælp til de to sektorer – altså først og fremmest landbruget og byggeriet – i form af kapital til lav rente, gældssanering og en lempelse af skattebyrden.

I oktober vedtog vi her i folketetinget med overvældende flertal en dagsorden, hvori folketetinget understregede behovet for at tilvejebringe kapital til lav rente til erhvervene, og landbrugets og byggeriets behov for hurtig indsats skulle særligt tilgodeses. I november faldt regeringen på en nogenlunde tilsvarende dagsorden, fordi den ikke magtede den opgave, folketetinget havde pålagt den i oktober.

Hvordan er det så gået siden? Underskuddet på statens finanser er 7,5 mia kr. større end ved finanslovsforslagets fremkomst. Underskuddet på betalingsbalancen synes at vokse i den kommende tid, og mulighederne for at anvende valutariske midler for at rette økonomien op blev begrænset hårdt i søndags. Og landbrugets og byggeriets problemer er stadig ikke løst. Regeringens samarbejdspartnere synes snarere at hindre end fremme de nødvendige løsninger.

I afgørende spørgsmål træder folketetinget vande. Der sker ikke rigtig noget af det, der skulle ske. Det er, som om partierne lurer på hinanden. Regeringens samarbejdspartier har svært ved at finde ud af, hvad man indbyrdes kan blive enige om. Det har debatten her jo også klart vist. Og denne manglende evne til stillingtagen forhindrer både regeringen og oppositionen i at få det nødvendige arbejde gjort. Det skaber usikkerhed, afventende holdning og i nogle tilfælde mistro partierne imellem.

Disse forhold er medvirkende til, at der stadig ikke er kommet den hjælp ud til landbrug og byggeri, jeg talte om før – en hjælp, som folketetinget jo har vedtaget skal ydes. Det er på høje tid, folketetinget kommer i gang med at løse denne opgave, hvis vi skal få stoppet de mange tvangsauktioner i landbruget og konkurser i byggesektoren, men samtidig skal erhvervslivets produktions- og eksportside sikres vilkår, så man kan fastholde og udbygge den konkurrenceforbedring, vi

[Chr. Christensen]

har kunnet glæde os over de sidste måneder. Denne opgave kunne regeringen ikke klare før jul. Derfor faldt den. Noget tyder på, at den stadig ikke magter opgaven. Måske er det et forkert arbejdsbold, regeringen har fået sammensat.

Kristeligt folkeparti har ikke kunnet forholde sig passivt over for den udvikling, der nu er i gang. I fællesskab med de konservative, venstre og centrum-demokraterne har vi taget initiativ til at få det nødvendige arbejde gjort, dels igennem et beslutningsforslag til løsning af landbrugets problemer med kapital til lav rente og nedbringelse af erhvervets omkostninger, dels igennem et beslutningsforslag med det formål at forbedre mulighederne for øget produktion og beskæftigelse i det private erhvervsliv.

Der er igennem disse to beslutningsforslag lagt op til en klar politisk-økonomisk målsætning til styrkelse af erhvervslivet. Det er glædeligt, at det lykkedes de fire partier at blive enige om disse forslag. Det var den samme vilje til samarbejde, der førte til, at de fire partier undlod at fremsætte en stribe af ændringsforslag til finanslovsforslaget. Herved blev det også markeret, at man fra disse fire partiers side ikke ønskede at grave grøfterne dybere i forhold til andre partier her i salen.

De fire partiers ændringsforslag til finanslovsforslaget om at få nedsat et udvalg, der skulle have til opgave at gennemgå de offentlige budgetter med henblik på gennem udgiftsreduktioner at bidrage til væsentlig formindskelse af underskuddet på statens finanser, var ikke en manifestation af en indadvendt blok på fire partier, men derimod en udstrakt hånd fra fire selvstændige partier til samarbejde med tingets øvrige partier. Det var et tilsagn om at gå ind i arbejdet med en forbedring af statens udgiftskonto gennem begrænsning af den offentlige sektors aktivitet. Udviklingen de sidste måneder har understreget nødvendigheden af, at det arbejde kommer i gang.

Et flertal her i tinget ønskede ikke i går at fremme vort ændringsforslag om et specielt udvalg til denne opgave. Nu skal arbejdet så foregå i finansudvalget, og jeg skal i den forbindelse takke for regeringens tilsagn om at yde finansudvalget den fornødne bistand til dette arbejde.

Begivenhederne i søndags omkring devalueringen understreger jo klart, at det ikke er ad valutarisk vej, vi skal løse landets økonomiske og beskæftigelsesmæssige problemer. Det afgørende er derfor nu, om der ved samarbejde her i salen mellem liberale og socialistiske ansvarbevidste partier kan fremlægges en politik, der opmuntrer erhvervslivet til foretog indsats, der fastholder disciplinen på lønområdet og fastholder en skarp, men socialt ansvarlig tilbageholdenhed i den offentlige sektor. Lykkes det, så er vejen banet for en bedring af de økonomiske vilkår i mange hjem, for en nedgang i statens store underskud, for en sænkning af betalingsbalanceunderskuddet og for en yderligere bedring af konkurrenceevnen og dermed også for en virkelig nedgang i arbejdsløshedstallet. Det er samarbejde om en sådan politik, vi har lagt op til her. Det er nu op til socialdemokratiet og det radikale venstre at afgøre, om samarbejdet skal blokeres eller fremmes.

Under forligsforhandlingerne forud for finanslovsforslaget fremkomst var det afgørende for kristeligt folkeparti, at det stop for stigningen i u-landsbistanden, der var gennemført ved tidligere finanslove, blev afløst af en stigning på 0,03 pct. af bruttonationalproduktet. Dette ønske blev imødekommet af regeringen, men vi ønskede også, at stigningen skulle fortsætte i årene fremover, så vi kunne nå op på 1 pct. Det har i denne forbindelse glædet os i Kristeligt Dagblad for den 16. februar i år at læse, at regeringen og socialdemokratiet ønsker at friholde Danmarks u-landsbistand for spareknivens hærge også i de kommende år uanset økonomisk krise og stramme budgetter. I den omtalte artikel citeres udenrigsministeren for at have sagt i en tale for u-landsrådet i København, at regeringen vil følge linjen for forliget om finansloven for 1982 op, sådan at u-landsbistanden hæves fra 0,7 pct. til 0,73 pct. af bruttonationalproduktet. I penge betyder det 120,5 mill. kr. ekstra til den tredje verden. Artiklen fortsætter:

»Det betyder også med udenrigsministerens ord, at regeringen er indstillet på, at der i 1983 og de følgende år bør tilstræbes yderligere stigninger i u-landsbistanden med det sigte over en årrække at nå op på 1 pct. af vort bruttonationalprodukt.«

Da jeg går ud fra, udenrigsministeren er korrekt citeret, vil jeg takke for den hold-

[Chr. Christensen]

ning, regeringen herigennem har givet udtryk for med hensyn til u-landsbistanden.

Det er ikke morsomt at skulle lave et finanslovsforslag i en økonomisk hård tid. Det ved de enkelte ministre og deres embedsmænd til fulde, men det ved partierne også. Mange mærkesager skubbes til side, ja, for det er der jo ikke råd til, siger man. Det er forståeligt, at økonomisk ansvarlige partier har den holdning, men på den anden side sandelig også farligt. Det hele ender ofte i snak om betalingsbalance og valutabeholdning og så fremdeles. Men hvad med mennesket i alt dette? Hvad med den enkelte borgers behov for social, kulturel og åndelig udvikling, som vi jo også økonomisk skal skabe rammer for? Og hvad med trivselsmulighederne borgerne imellem og ikke mindst forældre og børn imellem? Jeg tror, vi bør have dette stærkere for øje, når vi skal i gang med næste finanslov.

Kristeligt folkeparti kunne ønske, at familien på en helt anden markant måde, end tilfældet er nu, blev placeret i centrum for vor social- og skattelovgivning med den målsætning, at familien i stadig højere grad selv kunne bestemme over fordelingen af familiens arbejde, indtægt, uddannelse og boligforhold. Det ville skabe stærke og trygge hjem til glæde for forældrene og til gavn for børnene og dermed også for vort samfund. Samfundet må være behjælpelig ved etablering af hjemmet, men også støtte i kampen mod de kræfter af forskellig art, der vil ødelægge og nedbryde hjemmene. Jeg tænker her især på alkohol, stofmisbrug, vold og kriminalitet.

Vi sparer nok ofte på skillingerne, når det drejer sig om en time eller to eller et nyt hold i folkeskolen eller et par senge eller en sygeplejerske på et hospital, men vi skaber dermed utilfredshed og utrygge kår for store og små. Samtidig lader vi daleren rulle på andre områder i en sådan grad, at folk taler om frådseri, og hvad værre er, de taler også om, at vi igennem visse tilskud, hjælpeforanstaltninger og vor måde at gøre tingene på er med til at kvæle den enkelte borgers ansvarsfølelse for eget og andres liv, helbred, arbejdsforhold og tilværelse i det hele taget.

Vi glæder os over vor dejlige natur i eng, mark, skov og sø, og vi farter rundt for at nyde den, som om det var en selvfølge, at vi fortsat ville have denne dejlige natur. Og så bruger vi pengene, som om vi skulle leve i

beton, på asfalt eller på skinner. Vi gør nok klogt i ved forberedelse af det kommende finanslovsforslag at huske på, at tilværelsen består af flere og vigtigere ingredienser end betalingsbalanceunderskud, gæld til udlandet og store underskud på statens finanser, hvor alvorligt det end kan være og er.

Jeg har med disse ord lagt op til, at kristeligt folkeparti vil stemme for det foreliggende finanslovsforslag.

Johs. M. Olsen (V):

Uanset hvilken politisk kulør den til enhver tid siddende regering i Danmark har haft, har der været et godt samarbejde sikret af tillid og forståelse mellem den danske regering og folketinget på den ene side og det færøske landsstyre og lagtinget på den anden side.

I den sidste tid har der været megen debat om Grønlands forbliven i eller udtræden af De europæiske Fællesskaber, og ganske naturligt har rigsfællesskabet i meget høj grad været med til at præge diskussionen. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at debatten om Grønlands fremtidige forhold til EF og det endelige resultat af folkeafstemningen har været fulgt med største interesse på Færøerne. Det er først og fremmest spørgsmålet vedrørende vores fiskerirettigheder i farvandet inden for rigsfællesskabet, der optager færingerne, fordi de i allerhøjeste grad følte sig svigtet og trængt væk fra rettigheder inden for Fællesskabet ved Danmarks og Grønlands indtræden i EF. Selv om spørgsmålet vedrørende rigsfællesskabet for snart mange år siden har været behandlet i forhandlinger mellem statsministeren og danske, grønlandske og færøske politikere, er resultatet indtil nu langt fra tilfredsstillende for det færøske samfund, men vi har ikke opgivet håbet om at nå frem til en forhandlingsløsning, som vil gavne alle parter i langt højere grad end den nuværende tilstand.

Jeg vil endnu en gang minde om, at dengang Danmark og Grønland gik ind i EF-samarbejdet, blev der ganske tydeligt fra den daværende regering sagt, at Danmarks indtræden i Fællesskabet ikke skulle medføre nogen ændringer i forholdet mellem Danmark og Færøerne.

Det er måske på sin plads, særlig af hensyn til det antal nye medlemmer, som ved

[Johs. M. Olsen]

sidste valg kom herind i folketinget, at jeg på mit partis, sambandspartiets, vegne gør opmærksom på, at vi ønsker det tilhørsforhold mellem Danmark og Færøerne opretholdt, som partiet allerede i 1906 vedtog i sit parti-program. Dette i modsætning til de andre partier på Færøerne, som alle mere eller mindre ønsker en løsrivelse fra rigsfællesskabet.

Når dette er sagt om sambandspartiets program, vil jeg gerne føje til, at de tanker, som endnu i dag efter ca. 85 år ligger bag ønsket om at opretholde tilhørsforholdet med rigsfællesskabet, ikke blot kan gøres op i kroner og øre.

I det foreliggende finanslovsforslag indgår udgifterne til færøske formål med tilsammen 0,5 mia kr. Heraf er ca. 65 mill. kr. udgifter i den sociale sektor og ca. 85 mill. kr. udgifter til sundhedsvæsenet. Forslagets poster til udgifter til færøske formål svarer i det store og hele til posterne på tidligere års finanslovsforslag, mens beløbene er reguleret som følge af prisudviklingen.

Uheldigvis indeholder forslaget ikke en forventet stigning af de færøske pensioner. I slutningen af 1980 blev der udarbejdet en model for den fremtidige regulering af de færøske pensioner. Desværre tillod hverken tid eller finansielle forhold på Færøerne, at denne model kunne træde i kraft samtidig med lagtingsfinansloven for 1981-82, mens man fandt det forsvarligt at inkludere reguleringen i lagtingsfinanslovsforslaget for 1982-83. Imidlertid viser det sig nu, at den danske regering har strøget reguleringen fra det foreliggende finanslovsforslag. Man begrundede dette med, at landsstyrets flertal i 1981 forkastede et beslutningsforslag om pensionsforhøjelser fremsat af socialdemokratiet. Dette kombineret med, hvad man kalder udvist passivitet fra landsstyrets side, har ført til, at man uden at kontakte landsstyret undlader regulering på dette års finanslov. Man beklager nu fra dansk side denne kommunikationsbrist. Jeg må dog konstatere, at kommunikationsbristen alene er forekommet den danske regering og landsstyret imellem og ikke imellem den danske regering og oppositionspartierne i lagtinget. Jeg kan oplyse, at vi er gået i gang med at fremsætte forslag, som går ud på, at pensionsforhøjelserne kommer til at træde i kraft fra 1. april 1982.

Fiskeriaftalen mellem EF og Færøerne for 1981 blev først fastlagt i oktober 1981. Det er derfor med glæde, vi konstaterer, at det allerede på nuværende tidspunkt er lykkedes at få en aftale i stand for 1982. Vi er på Færøerne opmærksomme på, at Danmark ved fastlæggelsen af fiskeriaftalen befinder sig i en situation, hvor det er vanskeligt at forlige erhvervsmæssige modsætninger mellem på den ene side sig selv som medlem af EF og på den anden side interesserne inden for rigsfællesskabet. Specielt i forbindelse med den netop indgåede aftale påskønner vi Danmarks indsats for at tilgodese alle de i rigsfællesskabet repræsenterede interesser.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 2 på dagsordenen: spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 11.39

Mødet genoptaget kl. 13.00

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Mette Madsen):

I skrivelse af gårs dato meddeler ministeren for skatter og afgifter, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af told- og forbrugsafgiftslovene. (Ændring af straffebestemmelser samt andre ændringer).

(Lovforslag nr. L 126).

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Begrænsning af fradragsretten for løbende ydelser).

(Lovforslag nr. L 129).

Forslag til lov om ændring af kildeskatteloven og selskabsskatteloven. (Indeholdelse af A-skat for kunstnere m.v.).

(Lovforslag nr. L 130).

Forslag til lov om ansættelse og opkrævning m.v. af skat ved kulbrinteindvinding.

(Lovforslag nr. L 132).

[Tredje næstformand]

I skrivelse af gårs dato meddeler undervisningsministeren, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfaglige grunduddannelser. (Kommunal repræsentation i erhvervsuddannelsesrådet).

(Lovforslag nr. L 133).

Forslag til lov om ændring af lov om tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter. (Nedlæggelse af skolerådet for de tekniske skoler).

(Lovforslag nr. L 134).

Forslag til lov om ændring af lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler. (Nedlæggelse af uddannelsesrådet for handels- og kontorfagene).

(Lovforslag nr. L 135).

I skrivelse af dags dato meddeler industriministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks erhvervsfond.

(Lovforslag nr. L 137).

Forslag til lov om ændring af lov om garantier for lån til bygning af mindre fragtskibe.

(Lovforslag nr. L 138).

Forslag til lov om stålhandelens overholdelse af listepriser m.v.

(Lovforslag nr. L. 139).

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Ministeren for skatter og afgifter (Lykketoft):**

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af told- og forbrugsafgiftslovene. (Ændring af straffebestemmelser samt andre ændringer).

(Lovforslag nr. L 126).

Der har fra tid til anden været rejst kritik af toldvæsenets bødepraksis ved simpelt uagtsomme overtrædelser af told- og forbrugsafgiftslovgivningens bestemmelser. Denne kritik er bl.a. kommet til udtryk gennem fremsættelse af private lovforslag i folketinget om ændring af straffebestemmelserne.

På denne baggrund udstedte ministeren for skatter og afgifter i 1977 en instruks til tolddirektoratet om lempelser i dets praksis.

Under folketingets behandling i november 1981 af en række forslag om afgiftsforhøjelser m.v. blev spørgsmålet på ny rejst, og jeg gav herefter tilsagn om at ville fremsætte lovforslag om ændring af told- og forbrugsafgiftslovgivningen, der – som nærværende lovforslag – indebærer, at simpelt uagtsomme overtrædelser af denne lovgivning ikke længere kan medføre strafansvar, dvs. bødestraf. Straffebestemmelserne i toldloven og i 24 love vedrørende forbrugsafgifter bringes herved i overensstemmelse med praksis efter skattelovgivningen. Lovforslaget opretholder dog på et enkelt område strafansvaret for simpelt uagtsomme overtrædelser, nemlig når der i gentagne tilfælde inden for 2 år afgives urigtig toldangivelse eller andre urigtige oplysninger til brug i toldforhold. En sådan regel må det anses for nødvendigt at have for at begrænse antallet af urigtige toldangivelser m.v.

Lovforslaget indeholder desuden en modernisering af straffebestemmelserne i en del ældre forbrugsafgiftslove.

Ikke rettidige told- og momsangivelser har i de senere år været en stigende administrativ belastning for toldvæsenet. For at disse angivelser i større omfang afgives rettidigt, er det foreslået, at ekspeditionsafgiften på 200 kr., der opkræves ved for sent indgivet toldangivelse, forhøjes til 300 kr., og at forhøjelsen af momstilsvaret ved for sent indgivet momsangivelse på mindst 100 kr. og højst 500 kr. forhøjes til henholdsvis 200 kr. og 800 kr.

Forslaget indeholder herudover andre ændringer, som hovedsagelig er af teknisk og redaktionel karakter. Enkelte af ændringerne har dog visse provenumæssige virkninger, som dog tilsammen stort set ikke påvirker statens indtægter. Det drejer sig om ændringer i vin- og spiritusafgiftslovgivningen, hvorved der skabes afgiftsmæssig ligestilling mellem udenlandske og indenlandske varer. Endvidere foreslås en teknisk justering af forholdet mellem afgiftssatserne for kaffe samt en forhøjelse af den lempelige afgiftssats, der i øjeblikket gælder ved afgiftsberigtigelsen af køretøjer, som udelukkende benyttes til udlejning til valutaudlændinge.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale lov-